Germana Esperantisto

Der Deutsche Esperantist

Oficiala Organo de
Germana Esperanto-Asocio (G. E. A.)
kaj de aliaj esperantistaj unuiĝoj

Offizielles Organ des
Deutschen Esperanto-Bundes E. V.
und anderer Esperantisten-Vereinigungen

Prezo:
por jaro Sm. 1,500 :: Provabono por 6 monatoj Sm. 0,750
Anoncoj:
Vidu tarifon en la anonca parto.

Preis:
pro Jahr M. 3,— :: 6 monatl. Probeabonnement M. 1,50
Anzeigen:
Siehe Tarif im Anzeigenteil.

8ª Jaro. No. 10. || Redaktion und Administration: Berlin SW., Lindenstr. 18 19 || Oktobro 1911

Profesoro Dro Siegfried Lederer †.

La esperantistaro, precipe la germanaj samideanoj, suferis grandan perdon per la morto de tiu ĉi viro, kiu estis unu el la plej fervoraj kaj plej ŝatataj pioniroj por la esperanta afero. Kvazaŭ fulmo el blua ĉielo trafis nin la sciigo pri la morto de Prof. Lederer el Prag-Weinberge, kiu ankoraŭ en plena bonfarto ĉeestis la Antaŭkongreson en Dresden. Vendredon, la 8an de Sept. matene, li subite ekmalsaniĝis kaj jam tagmeze korapopleksio finis lian laborplenan vivon.

Prof. Dro Lederer naskiĝis la 30an de Junio 1861 en Prag. Li studis la klasikan filologion kaj fariĝis gimnazia profesoro en sia gepatra urbo, kiun oficon li okupis ĝis sia morto. Krom tio li estis scienca direktoro de „Prager Deutsche Urania" kaj redaktoro de „Stereoskopisches Museum". De multaj jaroj li okupis sin pri modernaj lingvoj; ekz. en la konata Universala Biblioteko de Reclam li aperigis diversajn tradukojn (Castelnuova, Neera, Marc Monnier ktp.). Ankaŭ kiel originala verkisto je diversaj kampoj li bone sukcesis kaj publikigis interesajn kaj ŝatatajn verkojn.

Sed precipe li de pli ol dudek jaroj atentis la movadon kaj evoluon de artefaritaj lingvoj. Li estis unu el la unuaj volapükistoj kaj eldonis dum kvar jaroj (1889—1892) la germanan Volapük-gazeton *„Rund um die Welt" („Zi vol lölik")*, kiu atingis kvar mil abonantojn. Krom kelkaj pri-volapükaj verkoj li ankaŭ publikigis multajn tradukojn en tiu lingvo, inter aliaj la grandan verkon de la mortinta aŭstria kronprinco Rudolf „Eine Orientreise". Sed vidante, ke Volapük ne sukcesos, li forlasis la okupon pri artefaritaj lingvoj kaj kunlaboris, laŭ la invito de la aŭstria kultministro, je la granda internacia vortaro *„Thesaurus linguae latinae"*, kio dum multaj jaroj postulis ĉiujn liajn fortojn.

Post la fino de tiu grava laboro li studis Esperanton, kaj tuj li estis konvinkita, ke, kiel li diris, la genia lingvo de Zamenhof atingos tion, kion Volapük ne povis atingi. Pro tio li decidis dediĉi ĉiun forton kaj ĉiun sperton, gajnitan dum multaj jaroj, al la disvastigado kaj evoluo de Esperanto. Tion li faris kun granda persisto, kaj multaj estas la fruktoj de lia poresperanta laboro. Li faris multajn propagandajn paroladojn, fondis esperantistajn klubojn, kaj antaŭ ĉio lia plumo ĉiam estis preta servi al Esperanto. Li okupiĝis pri vortaroj german-esperantaj kaj pri scienca esperanta vortaro; plue li tradukis el la dana lingvo la verkon de Andersen *„Bildolibro sen bildoj"*, kiun li poste eldonis. Lia lasta libroverko estas *„Sufero"*, de Carmen Sylva, kiun li tradukis el la germana originalo kaj publikigis kune kun 6 alilingvaj tradukoj, faritaj el la esperanta. De post komenco de la jaro 1909 li kunlaboris en la redaktado de la esperanta revuo *„Universo"*, kaj en Novembro de la sama jaro li fondis kun Dro A. Schramm el Dresden la german-esperantan gazeton *„Rund um die Welt"* (Ĉirkaŭ la mondo), kiu estas tre ŝatata kiel propagandilo. Multan laboron li dediĉis al tiu ĉi gazeto; precipe valoraj estas la diverslingvaj-esperantaj tradukoj, kiujn li publikigis en la rubriko „Esperanto kiel interpretilo".

Ankaŭ tre grandan laboron li havis dum la du lastaj jaroj per la redaktado de *„Esperantista Poŝkalendaro"*, kiun li prilaboris kun grandega sinofero, ĉiam klopodante liveri fidindan materialon kaj interesan enhavon.

Nun ne plu estas tiu ĉi viro, kiu faris al la esperantistaro, precipe al ni germanoj, neforgeseblajn, valorajn servojn por la bono de nia afero. Lia lasta granda ideo estis la aranĝo de la kolekto de 100 000 Markoj por la propagando de Esperanto en Germanujo. Emociitaj ni staras ĉe lia tombo, ne nur funebrante pri la perdo de eminenta samideano, sed ankaŭ pro tio, ke la mortinto estis homo kun noblega karaktero. Ĉiam li estis aminda kaj helpema kontraŭ ĉiu, forgesante sian propran personon kaj ne atentante eĉ grandajn malfacilaĵojn, se nur lia servo povis utili; multaj el nia rondo perdis en li veran, sinceran amikon.

Ĉe lia enterigo partoprenis multaj germanaj kaj bohemaj samideanoj. S-ro Dro Schramm el Dresden metis rondgirlandon sur la tombon kaj faris alparolon en la nomoj de Germana Esperanto-Asocio, Akademia Esperanto-Asocio, Societo Esperanto-Dresden kaj Saksa Esperanto-Instituto. —

Lia korpo disfalos, sed lia spirito kaj liaj agoj daŭre vivos inter ni!

Germana Esperantisto.

La Sepa.

VII. Internationaler Esperanto-Kongress in Antwerpen 20.—27. August 1911.

Zahlreicher als je sind diesmal die *Gesamideanoj* aus allerlei „Zungen und Völkern" zusammengeströmt in der so international gelegenen belgischen Handelsstadt Antwerpen, deren Esperantisten schon seit einem Jahre, ja man kann wohl sagen, seit dem Kongress in Barcelona, sich auf dieses Esperantujofest gerüstet haben. Herzlich haben sie eingeladen und gern ist man gekommen. Und die Zahl der *Kongresanoj*, beim Kongressbeginn 1712, überstieg offenbar die nicht zu überschwenglich gestellten Erwartungen der Gastgeber; denn als noch vor der Eröffnung des Kongresses ein Neuankömmling sich meldete, dessen Nummer nahe an 1700 reichte, da waren die Kongressabzeichen ausgegangen und die „Neuen" mussten sich ein wenig gedulden, bis sie zu ihrem äusseren Erkennungszeichen kamen. Dasselbe war kleiner als man sonst gewohnt war, aber doch recht wirkungsvoll durch die leuchtenden Farben (schwarz-gold-rot, belgische Landesfarben) des Bandes, an dem der Esperantostern mit der Aufschrift „7a" hing. Liebliche Erinnerungen werden den Teilnehmern wieder auftauchen, wenn sie künftig dieses Kongresszeichen nochmals in die Hände bekommen. Wie leuchtete doch das Auge auf, wenn man nach dem Kongress in anderen Städten, durch die der Heimweg führte, ganz unerwartet einen traf, der auch noch dies Zeichen sichtbar trug, oder wenn ein einheimischer *Samideano*, durch das auffallendere Zeichen aufmerksam gemacht, einen anredete und sich über den Kongress erkundigte.

Die Lokalitäten, in denen sich das Kongressleben abspielte, waren ausserordentlich günstig gelegen. Nur wenige Minuten vom Bahnhof und sehr leicht zu finden, steht an einem offenen Platze das Königl. Atheneum, ein Gymnasium, in dem zahlreiche Räumlichkeiten für „*Akceptejo, Vendejo, Loĝada Oficejo, Monŝanĝejo, Ekspozicio*", sowie für die verschiedenen Sondersitzungen und kleinere allgemeine Versammlungen zur Verfügung standen. Zwei Minuten davon die Flandrische Oper, sie hat an 5 Abenden die *Kongresanoj* vereinigt, während die Festhalle des Zoologischen Gartens, der sich gleich beim Bahnhof befindet, für 4 grosse Versammlungen benutzt werden konnte.

Beim Uebersehen des „Stundenplans" fiel es angenehm auf, dass zahlreiche leere Fächer vorhanden waren, die die Aussicht eröffneten, dass auch der Kongressarbeiter Gelegenheit haben werde, die Kongressstadt selbst ein wenig kennen zu lernen. Und diese Aussicht war auch nicht trügerisch, wenngleich durch manche Einschiebsel, durch mancherlei Aenderungen am ursprünglichen Programm die Freizeit gemindert wurde.

Am Freitag (18. Aug.), mittags wurde das *Akceptejo* eröffnet, am folgenden Tage, vormittags, die Ausstellung; nachmittags fand der Empfang Dr. Zamenhofs und der *Eminentuloj* beim Bürgermeister statt. Eine grosse Menge hatte sich am Hotel Terminus beim Bahnhof eingefunden, wo sich bei Dr. Zamenhof, der, trotz ungünstiger Gesundheitsverhältnisse, wieder mit seiner Gattin zur Kongressstadt gereist war, die Angehörigen des *Konstanta Komitato de la Kongresoj*, des *Loka Komitato*, der *Akademio*, sowie die Vertreter der Regierungen zusammenfanden, um zum Rathaus zu fahren. Bei dem sehr herzlichen Empfang verehrte der Stadtrat dem Meister einen Pokal, seiner Gattin wurden die symbolischen Rosen von Antwerpen überreicht.

Am Sonntag, wie auch am Schlusssonntag wurden Gottesdienste für Katholiken und Evangelische abgehalten. Sehr eindrucksvoll und interessant für alle Kongressteilnehmer war auch die grosse Prozession, die, alljährlich einmal veranstaltet, gerade am ersten Kongresssonntag gegen Mittag stattfand. Nachmittags konnte man den Konzerten im Zoologischen Garten beiwohnen. Gegen Lösung einer Karte für einen Franken hatte der Kongressbesucher das Besuchsrecht für die ganze Woche, welche Erlaubnis bei der ausserordentlich günstigen Lage und der Schönheit und Reichhaltigkeit des Gartens von vielen reichlich benutzt wurde.

Montag früh um 9 Uhr begann die eigentliche Arbeit. Die verschiedenen Nationalitäten hatten ihre Versammlungen, um, wie üblich, die Vertreter für das Kongressbureau zu bestimmen. Deutscherseits wurden bestimmt als Vizepräsident Dr. Mybs, als Delegierte Dr. Kandt, Dr. Arnhold. Ausserdem waren — diesmal zum erstenmal — die Vollmachten der Delegierten in Empfang zu nehmen. Der *Zamenhof'sche Vorschlag*, für je 25 Unterschriften von organisierten Esperantisten eine Stimme zu gewähren, hatte sich als unpraktisch erwiesen, kurz vor dem Kongress kam man zu dem Beschluss, dass die vom Gruppenvorstand und dem Schriftführer beglaubigte Angabe der Mitgliederzahl als Grundlage für die Stimmenzuteilung (je 1 Stimme auf 25 Mitglieder) dienen könne. Viele Gruppen hatten davon Gebrauch gemacht und man schätzte die Zahl der vertretenen Esperantisten auf über 27 000. Es handelte sich bei diesem Kongress um die Bestätigung des Zamenhof'schen Vorschlags, dass wenigstens einmal im Jahre die Meinung der *Esperantistaro* durch zu diesem Zweck bestimmte Delegierte zur Geltung kommen könne. Dr. Mybs, der Leiter der deutschen Vorversammlung, erklärte den Unterschied zwischen dieser *Delegitaro* und der *Konsilantaro*, welch letztere die alleinige Aufgabe hat, dafür zu sorgen, dass das *Centra Oficejo*, welches ja das Sekretariat für das Kongresskomitee und das Sprachkomitee ist, die für seinen Betrieb nötigen Mittel erhält.

Die offizielle Eröffnung des Kongresses fand am Montag nachmittag statt. Bald nach 3 Uhr erschien Dr. Zamenhof mit der *Estraro* im dichtgefüllten festlichen Saale des Zoologischen Gartens. Dr. Yemans, stellvertretender Vorsitzender des Washington-Kongresses, eröffnete den siebenten und schlug als Vorsitzenden S-ron Van der Biest-Andelhof, als dessen Stellvertreter S-ron Van Schoor und Prof. Delvaux, als Schriftführer S-ron Chavet und Dron Van der Biest vor, was allgemein gebilligt wurde. Dazu kamen noch die von den Nationalitäten bestimmten Vizepräsidenten, wovon manche während der verschiedenen Versammlungen amten mussten, denn der schon mit den Vorarbeiten zum Kongress übermässig angestrengte Vorsitzende war oft an der Grenze seiner

Leistungsfähigkeit angekommen. Er begrüsste in herzlichen Worten die Versammelten, nach ihm sprach S-ro De Vos, der Bürgermeister der Stadt; seine Rede, in vlämischer Sprache, wurde in 3 Teilen von S-ro Ritschie *(ano de la Sepo)* in Esperanto wiedergegeben. Er brachte seine herzliche Zuneigung zu unserem Streben und seine Bewunderung der Erfolge unserer Bewegung zum Ausdruck. Lebhafter Beifall folgte seiner Rede, der sich noch steigerte, als sich nun Dr. Zamenhof erhob, um seine Eröffnungsansprache zu halten.

Nach dem üblichen Dank an den König, den Protektor des Kongresses, an die Stadtbehörde, die in verschiedener Hinsicht den Kongress unterstützte, an die einheimischen Esperantisten, die das Fest so wohl vorbereitet hatten, benützte er die Gelegenheit, den Urheber des Volapük, Prälat Schleyer, und sein Werk zu erwähnen, und schlug vor, ihm Glückwunsch zum kürzlich vollendeten 80. Lebensjahr und Dank für sein Streben telegraphisch zu übersenden.

Hierauf sprach er über seinen Vorschlag betr. die *Rajtigitaj Delegitoj*, der von mancher Seite missverstanden worden sei. Dieses Missverständnis habe ihn auch veranlasst, zum Kongress zu kommen, nachdem er schon, seiner Gesundheit wegen, davon abgesehen hatte. Er bat, zu welchem Ergebnis man auch beim Beraten seines Vorschlags komme, man möge nicht auseinandergehen, ohne eine Anordnung getroffen zu haben, die es ermöglicht, dass man wenigstens einmal im Jahre alle Fragen, die die ganze *Esperantistaro* angehen, in Uebereinstimmung mit dem Willen derselben löse.

Unter den eingelaufenen Telegrammen wurde als erstes das in Esperanto abgefasste vom Lordmayor von London verlesen, ferner ein Gruss vom 2. internationalen Kongress der Katholischen Esperantisten (aus 15 Nationen waren 300 im Haag zusammengekommen). Später kam auch ein Telegramm vom Ausschuss für den australischen National-Esperanto-Kongress, der im Oktober in Adelaide stattfinden soll. Dann kam die stattliche Reihe der offiziellen Vertreter von Behörden und Regierungen. Es waren folgende: Regierungen von Belgien und Brasilien, Stadtrat von Brügge, Regierungen von Chile (zugleich für die Esperanto-Gesellschaften in Chile und Peru), China, Guatemala, Norwegen und Persien, Stadtrat von Prag, Regierungen von Rumänien (Ministerium für Landwirtschaft, Statistisches Amt, Handelskammer und Polizeipräfektur in Galatz), Russland (Ministerium für Handel und Industrie), Vereinigte Staaten (zugleich für die Handelskammer in Washington, zwei weitere Vertreter waren anwesend vom Kriegsministerium und vom Handelsministerium). Auch die Staaten Massachusetts, Nord-Karolina, Pennsylvanien und Vermont hatten Vertreter gesandt. Besondere Freude erregte der Vertreter Spaniens, Artilleriehauptmann Perogordo, der Zamenhof im Auftrag des Königs von Spanien den *Isabellenorden* mit Halsband überbrachte. Perogordo sagte, der König habe geäussert: wollte er Zamenhof nach Verdienst belohnen, so hätte er nicht genug Orden. Um die Feierlichkeit zu erhöhen, war der spanische Konsul anwesend, der den Orden dem Meister umlegte. Er hatte auch versprochen, selbst Esperanto lernen zu wollen. Das letztere konnte auch der offizielle Vertreter der Vereinigten Staaten vom Konsul seines Landes berichten, der von der Bedeutung des Esperanto sehr überrascht war. Der Vertreter von Nord-Karolina sagte, der Statthalter habe ihn gesandt, um über die Esperantobewegung zu berichten, und: *se Esperanto helpos Eŭropon, tio estos bona por ni, ni tiam nur lernigos Esperanton;* er teilte mit, er habe schon zwei Monate Urlaub und habe in dieser Zeit schon viele Esperantogruppen besucht. Wenn sein offizieller Bericht in allen Zeitungen seines Staates, der der konservativste drüben sei, erscheine, so werde das schon unserer Sache dienlich sein. Rumäniens Vertreter sagte, man habe ihn nicht gesandt zum Studium, es sei ihm gesagt worden: *mi konstatis ke Esperanto eniĝis en la tabelojn de la lernejoj, mi deziras montri mian altan intereson al Esperanto.*

Auch das *Internationale Bibliographische Institut* in Brüssel (vergl. „Germ. Esperantisto" 1910, S. 251), der *Französische Touring-Club*, die *Gesellschaft für internationales Schiedsgericht*, sowie die *Londoner Friedensgesellschaft* übersandten Aeusserungen ihrer Sympathie.

Ein Antwerpener Polizist sprach im Namen der dortigen Polizistengruppe, für sie habe Esperanto besonderen Wert, *por trovi la malbonulojn ne nur naciajn, sed ankaŭ internaciajn*, und er schloss: *mi esperas, ke baldaŭ ĉiu policano estos samideano.*

Dann kam die lange Reihe der Vertreter der Nationen. Vierundzwanzig waren es, die da sprachen. Besonders dankbar war man denen, die es kurz machten, wie der Vertreter der Deutsch-Schweizer: *„malgranda belega Svisujo salutas vin!"* Von einem, der kein rechtes Ende finden konnte, hiess es hernach: *oni for-aplaŭdis lin.* Englands Vertreter band die in Cambridge gestiftete Kongressfahne an die neugestiftete Fahnenstange an. Der deutsche Vertreter, Dr. Kandt, spielte auf die Ordnung an, die wir in unserem deutschen Verband geschaffen haben, und zu der wir nun auch der *Esperantistaro* verhelfen möchten. Die Vertreterin der französischen Nation wünschte: *al Dro Zamenhof fideleco, energio, obstineco, al ĉiuj frateco!* und S-ro Grabowski, Polens Vertreter, hatte einen feinen poetischen Gruss.

Am Dienstag nachmittag um 4 Uhr begann die erste Sitzung der *Rajtigitaj Delegitoj*, die, um bei Abstimmungen kenntlich zu sein, rote Scheibchen mit der entsprechenden Aufschrift beim Kongressabzeichen trugen und für welche später Oberst Pollen die praktische Abkürzung *RD = RoDo* vorschlug (die der Kürze wegen auch hier gebraucht wird). Zu dieser ersten Sitzung waren nur die *Rodoj* zugelassen; da aber beschlossen wurde, dass auch Nicht-Rodoj an den Besprechungen teilnehmen dürfen, wurde die zweite Sitzung in den Festsaal des Zoologischen Gartens verlegt. Eine grosse Ovation wurde in der ersten Sitzung unserem hochverdienten *Samideano* General Sebert zuteil, als er sich zum erstenmal zum Wort erhob, um zu einem Punkt der Tagesordnung zu sprechen. Diese Kundgebung galt als Dank und Anerkennung für die unermüdliche und aufopfernde Tätigkeit, die General Sebert für die Esperanto-Sache leistet, und zugleich auch war sie ein Protest gegen die ungerechtfertigten Angriffe, denen er in letzter Zeit von verschiedenen Seiten ausgesetzt gewesen ist.

In beiden Sitzungen wurde das *Aldono al la Regularo de la Universalaj Kongresoj de Esperanto* (der schon erwähnte Vorschlag Dr. Zamenhofs) be-

sprochen. (S. Oficiala Gazeto Nr. 8.) Die 6 Regeln wurden nach z. T. sehr lebhaften Debatten mit einigen Aenderungen meist einstimmig angenommen. Der ersten Regel, die zum Schluss zur Besprechung kam, wünschte S-ro Privat noch eine besondere feierliche Betonung der *Netuŝebleco* beigefügt. Dr. Zamenhof erwiderte, diese sei schon in den bisherigen Kongressregeln enthalten „*la esperantistoj gardu sian lingvon ne pro iu ordono sed pro prudento*".

Beschlossen wurde ferner auf Antrag von S-ro v. Frenckell, dass nur solche Gruppenmitglieder das Recht haben, einen *Rodo* zu wählen, die einen jährlichen Beitrag an das *Centra Oficejo* bezahlen. Dieser Beitrag wird bestimmt von der *Internacia Konsilantaro*, die die Bezeichnung „*Administra Komitato*" angenommen hat.

Auf Anregung von S-ro Bourlet wurde endlich, durch allgemeines Sicherheben von den Sitzen, beschlossen, dass alle früheren Kongressbeschlüsse, sofern sie nicht wieder ausser Kraft gesetzt wurden, von der ersten Versammlung der berechtigten Delegierten gutgeheissen werden.

Zum Schluss kam der Zusatz zur bisherigen Kongressordnung in seiner Gesamtheit zur Abstimmung; er wurde einstimmig angenommen.

Am Donnerstag fand die einzige „*Ĝenerala labora kunsido de la Kongreso*" statt. Nach Mitteilung des Dankes vom König von Belgien auf das Telegramm der 1700 Esperantisten in Antwerpen und nach Verlesen des von S-ro Chavet vortrefflich verfassten Protokolls der vorigen Sitzung, kam die wichtige Frage der „*Internacia reprezentantaro*" zur Besprechung. Vor dem Kongress gab es, namentlich bei der Leitung der *U. E. A.*, und durch sie bei den *Samideanoj* in England, eine entschiedene Gegnerschaft gegen diesen Plan. Um so erfreulicher war es, dass S-ro Mudie erklärte: „*mi estas sufiĉe bona regnano, por akcepti la deziron de la plimulto*". So kam es, dass ohne viel Trübung der Beschluss zustande kam, dass eine Kommission bestimmt wurde, die bis 3 Monate vor dem nächsten Kongress Vorschläge ausarbeiten soll, die die Aufgabe der *Reprezentantaro* bestimmen. Nur bei der Wahl der *Kompetentuloj*, die dieser Kommission angehören sollten, kam es zu einer eigentlich ganz unbegreiflichen Aufregung — unbegreiflich, wenn man bedenkt, dass es sich doch nur darum handelte, Leute zu bestimmen, die Vorschläge zu machen haben, die also noch gründlich durchgehechelt und umgemodelt werden können, drei Monate lang vor dem Kongress in den Gruppen und dann beim Kongress selbst. Redner auf Redner meldeten sich, man musste die Liste schliessen, und zum zweitenmal bei den diesjährigen Verhandlungen musste man beinahe zum namentlichen Aufruf der *Rodoj* betr. Stimmenzählung schreiten, was natürlich eine ganz unsinnige Verzögerung gebracht hätte. Für den nächsten Kongress dürfte man sich schon ein wenig einüben, dass man nicht Mücken zu Elefanten macht.

Die gewählte Kommission hat in der Hauptsache drei Aufgaben:

1. Eine internationale Organisation auszuarbeiten, nach der die betreffenden offiziellen Institutionen miteinander in organische Verbindung gebracht und auf eine sichere Grundlage, besonders in finanzieller Beziehung, gestellt werden;

2. die bestehenden nationalen Propaganda-Gesellschaften zu einem Verbande zusammenzuschliessen;

3. zwischen diesen nationalen Verbänden und den Fachverbänden, insbesondere der U. E. A., freundschaftliche Beziehungen herzustellen.

Bemerkenswert und schmeichelhaft für uns Deutsche sind die Worte, die S-ro Bourlet nach erfolgter Wahl der Kommission an die Versammlung richtete. Er sagte, dass der Erfolg in dieser Sache hauptsächlich ein Verdienst der deutschen *Samideanoj*, insbesondere des Deutschen Esperanto-Bundes sei. Die vorzügliche Organisation der deutschen Esperantisten, ihre Einigkeit und ihre Beständigkeit in der Verfolgung des gesteckten Zieles haben geradezu vorbildlich gewirkt und haben das zuwege gebracht, was von vielen Seiten für unmöglich gehalten wurde. Darum sei es wohl angebracht, dass man den deutschen Freunden und ihrem mustergültigen Bunde den Dank des Kongresses ausspreche. — Das geschah dann auch. Dr. Kandt dankte hiernach dem Redner, indem er ausführte, das ausgesprochene Lob erfreue die Deutschen ganz besonders, da es aus dem Munde eines *Samideano* käme, der in ganz Esperantujo wohlbekannt sei und mit an der Spitze der französischen Esperantobewegung stehe.

Die Schlusssitzung begann am Samstag vormittag um 10 Uhr. S-ro Van der Biest-Andelhof konnte wieder anwesend sein, übergab aber die Leitung an Dr. Mybs, der sie später an S-ro Mudie weitergab, weil auch er sich schonen musste. Es wurde festgestellt, dass ausser vom 2. Kongress von jedem früheren der Vorsitzende, vom 6. dessen Stellvertreter anwesend sei. (1. Michaux-Boulogne, 3. Pollen-Cambridge, 4. Mybs-Dresden, 5. Pujula-Barcelona, 6. Yemans-Washington.) Nach dem Verlesen des einmütig gebilligten Protokolls berichtete Rektor Boirac über die Tätigkeit des *Lingva Komitato* und widmete Worte des Gedenkens an die im Laufe des vergangenen Jahres verstorbenen Mitglieder desselben (de Skeel-Giörling, Meray, Berthelot, Huet, Merkens und de Schonka). Er schloss mit dem Ausdruck, nicht der Hoffnung, sondern der Ueberzeugung, dass das *Lingva Komitato* in vollem Einklang stehe mit dem Volk der Esperantisten im Hochhalten des Zamenhofschen Esperanto.

S-roj Mann und Steier brachten das *Propagandejo* in London und das *Propaganda Instituto* in Leipzig mit ihren Zeitungen „*La Propagandisto*" und „*La Kroniko*" in empfehlende Erinnerung; die erstere Zeitung wird künftig als vierteljährliche Beilage zu „*Esperanto*" (U. E. A.) ausgegeben. Dr. Kandt berichtete über die bereits abgehaltene 1. Sitzung der am Donnerstag gewählten Kommission. Von den 18 Mitgliedern waren 11 anwesend. Als Vorsitzender wurde General Sebert, als sein Vertreter S-ro Rollet de l'Isle gewählt. Das Sekretariat befindet sich 51, rue de Clichy, Paris. Es wurde eine Unterkommission aus den drei deutschen Mitgliedern (Dr. Mybs, Dr. Kandt, S-ro von Frenckell) bestimmt; an sie, bezw. den Schriftführer Dr. Kandt, mögen die Esperantisten sachdienliche Vorschläge senden. In allen Propaganda-Zeitungen und in der *Oficiala Gazeto* soll ein diesbezüglicher Aufruf zur Mitarbeit erscheinen, und womöglich bis Anfang 1912 soll die Unterkommission einen ersten Bericht an General Sebert einsenden*).

*) **Es ist wünschenswert, dass die deutschen Gruppen und Einzel-Esperantisten möglichst umgehend, spätestens aber bis zum 1. Dezember cr., ihre Vorschläge an den Schriftführer der Unterkommission, Herrn Dr. Kandt, Bromberg, senden.**

S-ro Mudie bat, man möge Fälle von Unterstützung seitens der Behörden an das *Centra Oficejo* mitteilen, damit vom *Konstanta Komitato* dafür besonders gedankt werden könne.

Zum Schluss kam der Ort des 8. Kongresses zur Frage. Einstimmig wurde Krakau gewählt, wo in dieser Voraussicht bereits fleissig gearbeitet wird. Dr. Rosenstock von dort lud witzig nach dem schönen Krakau ein, das, wenn man die Karte Europas zur Hand nehme, sich gerade in der Mitte Europas befinde und jedenfalls keinen Millimeter weiter von Antwerpen oder Barcelona sei als diese Städte von Krakau.

Auch für die fernere Zukunft wurde gesorgt: für 1913 ist provisorisch Genua in Aussicht genommen, für 1914, den 10. Kongress, erhob sich noch nie ein Widerspruch gegen Paris. Anlässlich der Eröffnung des Panamakanals möchten schon St. Louis und San Franzisko den Kongress einladen. Im nächstfolgenden Jahr sähen gern die Schotten, die in 100köpfiger Karawane gekommen waren, die *Esperantistaro* in ihrem Lande.

Nach verschiedenen sonstigen Mitteilungen wurde von einem jungen Künstler dem Meister ein Gemälde überreicht. S-ro Van der Biest-Andelhof wünschte „*feliĉan hejmiĝon, agrablan rememoron*", um 12[33] ertönte sein „*Gesinjoroj, la kongreso estas finita*". Und zum letztenmal erklang gemeinsam die Esperantohymne.

*

Fachsitzungen.

Ausser den Sondersitzungen der offiziellen Institutionen *Konstanta Komitato*, *Lingva Komitato* (*Subkomisiono de S-ro Elb*), *Internacia Konsilantaro* und *Komisiono pri Organizaĵo* hatten dem Vernehmen nach die folgenden Gruppen eine oder auch mehrere Zusammenkünfte: *Farmaciistoj; Fervojistoj; Instituto por Ekzamenoj* (Privat); *Instruistoj; Juristoj; Katolikoj; Kristana Unuiĝo; Kuracistoj; Laboristoj; Libera Penso; Malvastnacianoj; Maristoj; Oficistoj komercaj kaj industriaj; Oficistoj publikaj; Psikistaro; Scienca Asocio; Sporta Unio; Studentoj; Teosofistoj; Universala Ligo; Vagabonda Klubo; Vegetaranoj; Verkistoj.* Anzufügen sind noch die Uebungen des Roten Kreuzes, die Empfänge der Aerzte und Apotheker seitens ihrer Kollegen in Antwerpen und der deutschen Kongressteilnehmer im Deutschen Turnverein.

*

Das **Lingva Komitato** kam zweimal zusammen (Dienstag 3—4, Mittwoch 3—5 Uhr). Etwa 40 der Komitatanoj waren beidemal anwesend unter Vorsitz von Dr. Zamenhof (honora prezidanto), Rektor Boirac (prezidanto), Dr. Mybs (vicprezidanto). Rektor Boirac las seinen bereits in *Oficiala Gazeto* (Juni 1911) veröffentlichten Bericht über die Tätigkeit von *Lingva Komitato* und *Akademio* seit dem 6. Kongress. Derselbe gab Anlass zu manchen Erörterungen. Die in der *Gramatika Sekcio* von S-ro Eggleton in *Oficiala Gazeto* veröffentlichte Arbeit über die Präpositionen hatte im Leserkreis nicht überall Anerkennung gefunden, was dem Verfasser einigermassen den Mut nahm, in dieser Richtung weiterzuarbeiten. Das wurde bedauert und gesagt: wer für Derartiges kein Interesse habe, der lasse es ruhig beiseite liegen, solche Abhandlungen seien Darbietungen fürs Studium, ihre Veröffentlichung bedeute auch nicht, dass sie offiziell als massgebend anerkannt sind. Studien über irgendwelche Punkte der Grammatik möge man an den Vorsitzenden des *Lingva Komitato* unter der Adresse *Centra Oficejo, 51, rue de Clichy, Paris,* senden, von wo sie dann weitergehen an den Leiter dieser *Sekcio*, S-ro Grabowski. Die *Vortara sekcio* hat eine Abteilung für das *Komuna vortaro* (Leiter S-ro Cart) und eine für das *Teknika vortaro* (Leiter Dr. de Saussure); im ersteren Gebiet bearbeitet S-ro Elb mit 10 Mitarbeitern aus verschiedenen Nationen die hierhergehörigen Wörter der jetzt bestehenden 3 Esperanto-Esperanto-Wörterbücher (Bein, Boirac, Verax). S-ro Elb berichtete über die Methode der Arbeit und teilte mit, dass der Buchstabe A seinen Umlauf demnächst beendet haben und gegen Ende des Jahres druckfertig sein werde; die drei nächsten Buchstaben sind in der Mitte ihres Umlaufs.

Zur Besprechung kamen auch die zwei Berichte von S-ro Cart betr. die Proteste anlässlich des grossen Wörterbuchs von S-ro Grosjean-Maupin und betr. die Antworten der *Akademianoj* auf den ersten Bericht über diese Angelegenheit.

Hinsichtlich des *Teknika Vortaro* handelt es sich bei der Tätigkeit der betr. Abteilung nur um die Aufstellung von Wörtern, die, gleich dem *Universala Vortaro* und seinem *Aldono*, als definitiv angenommen bezeichnet werden sollen. In der nun fertiggestellten Liste, die bald veröffentlicht wird, sind nur Wörter, deren Annahme keinerlei Widerspruch erfahren hatten und die schon eine Reihe von Jahren im Gebrauch sind. Anders arbeitet bekanntlich die Kommission der *Scienca Asocio*, die ihre Tätigkeit auf Esperantisierung des technischen Wörterschatzes richtet, worüber in „*Scienca Revuo*" eine ausführliche Abhandlung erschienen ist.

Von der Gelegenheit, Bücher, die hinsichtlich des Stiles lobenswert sind, der Akademie für Belohnungen vorzuschlagen (vergl. *Oficiala Gazeto*, 3. Jahrg., S. 206), war wenig Gebrauch gemacht worden, nur drei Werke waren vorgeschlagen worden.

S-ro Cart hatte ein Projekt ausgearbeitet, betr. Aufstellung einer Liste von empfehlenswerten Büchern; doch erfordert die Sache noch eine weitere Behandlung, jedenfalls soll *rekomendo* durch *konstato de uzebleco* ersetzt werden. Um in *Oficiala Gazeto* die *Decidoj de l' Akademio* von sonstigen Artikeln auffallender zu unterscheiden, sollen künftig erstere fett gedruckt werden.

In bezug auf Vorschläge für neue Mitglieder des *Lingva Komitato* sollen künftig provisorisch alle Vorschläge den nationalen Gesellschaften, wo solche bestehen, unterbreitet werden, Selbstvorschläge sollen nicht mehr angenommen werden; hinsichtlich der Neuwahl nach bestimmter Zeit, die auch von deutscher Seite vorgeschlagen wurde, wird die *Akademio* weiter beraten.

Die **Aerzte** hatten drei Zusammenkünfte unter Vorsitz von Dr. Dor-Lyon. Die Reorganisation ihrer Monatsschrift und neue Satzung waren wichtige Besprechungspunkte. Dr. Rothschuh-Aachen berichtete über „606 und seine Wirkungen", und S-ro Poncet-Lyon über die Arbeiten und Erfindungen von Prof. Arloing, der vor kurzem gestorben ist. Ueber den Empfang der esperantistischen Aerzte und Apotheker bei ihren Antwerpener Kollegen berichtete die Kongresszeitung ausführlich; auch Dr. Zamenhof war unter den etwa 60 anwesenden Aerzten. —

Die **Juristen** kamen unter dem Vorsitz von S-ro Michaux zusammen und behandelten neben verschiedenen wichtigen juristischen Fragen namentlich die Frage der Herausgabe eines juristischen Wörterbuches. —

Die **Scienca Asocio** hatte eine so gut besuchte Versammlung, dass man in ein grösseres Lokal auswandern musste und da vergessen wurde, die Aenderung an der Tür anzugeben, so konnte der wegen Sitzung im *Lingva Komitato* verspätete Berichterstatter die Versammlung nicht finden, also auch nicht darüber berichten. Am Donnerstag abend veranstaltete die Asocio zwei öffentliche Vorträge (½8 und 10 Uhr) über Menschenflug, S-roj Archdeacon und Bourlet sprachen; die Ausführungen wurden durch interessante kinematographische Bilder illustriert. Am folgenden Abend gab es noch kinematographische Bilder in Verbindung mit dem Grammophon, die grosses Interesse fanden. Es waren mehrere halbstündige Vorführungen geplant, aber leider versagten die Apparate nach Schluss der ersten. —

In der Sitzung der neugegründeten **Ligo de la malvastnacianoj** waren zahlreiche Polen, Irländer, Letten, Schotten, Katalonier, Kroaten, Bulgaren, Dalmatier usw. vertreten. Den Vorsitz führte Rev. Parker (Irland). Der Zweck dieser Liga ist, die Rasseneigentümlichkeiten der kleinen Nationen zu verteidigen und die Völker auf die Unterdrückungsversuche aufmerksam zu machen, denen die kleinen Nationen ausgesetzt sind. Eine Kommission soll das Programm der Liga feststellen. —

Die **Internacia Ligo de Esperantistaj Poŝtoficistoj (Ildepo)** tagte am 23. unter dem Vorsitz von S-ro Otto Amon-Kolozsvár (Ungarn), der den leider verhinderten Vorsitzenden der Ligo, S-ron Arnold Behrendt-Breslau, vertrat. Es wurden besonders organisatorische Fragen erörtert und in einer einstimmig angenommenen Resolution an den abwesenden Vorsitzenden die Ueberzeugung der Anwesenden von der Notwendigkeit des Bestehens und der weiteren Ausgestaltung der Liga ausgesprochen. —

Die **Kristana Unuiĝo**, unter Vorsitz von S-ro Hübner (Herausgeber von *Dia Regno*), wählte eine fünfgliedrige Kommission, um den Namen des Verbandes und die Satzung festzustellen, sowie mit einem schon in Usono bestehenden Verband zwecks etwaiger Vereinigung zu verhandeln. Es wurde ausdrücklich betont, der Satzung keine dogmatische Grundlage zu geben. S-ro Page berichtete von der guten Propaganda beim Missionskongress in Edinburgh. Dort werden zwanglose religiöse Zusammenkünfte abgehalten, dieselben haben keinen bestimmten Vorsitzenden, nur einen Kassierer für die übliche Kollekte. Diese erbrachte schon 665 Spesmiloj, die zur Herausgabe eines *Himnaro kun muziknotoj* verwendet werden; in demselben sollen die geschätztesten Melodien der verschiedenen Länder Aufnahme finden. —

Die **Vegetarier** hatten zwei Zusammenkünfte, ihr internationaler Verband hatte bisher keinen Vorsitzenden. S-ro de Ladevèze, der bisher die Leitung als Sekretär und Kassierer besorgt hatte, hatte brieflich seinen Rücktritt aus Mangel an Zeit erklärt; Dr. Robin-Bukarest nahm den Vorsitz an, S-ro Gill-Tunbridge-Wells (bei London) das Amt des Schriftführers. Es wurde einstimmig beschlossen, den Verband unter die *Esperantiaj entreprenoj* anzumelden und „*Esperanto*" *(U. E. A.)* für die Verbandsmitteilungen zu benutzen. Ferner soll der Verlag des Internationalen Reisetaschenbuchs für Alkoholgegner und Vegetarier veranlasst werden, das nützliche Büchlein auch für Esperantisten brauchbar zu machen.*) —

Eine weitere neue Vereinigung, die **Verkistoj Esperantistaj,** entstand auf diesem Kongress auf Anregung von „*ŝia reĝina moŝto*" Frau Prof. Hankel. Einer der Teilnehmer versicherte, für Esperanto werden manche Anforderungen an den Geldbeutel gestellt, aber noch nie habe er denselben so gern aufgemacht wie jetzt. S-ino Hankel berichtete in der allgemeinen Schlussversammlung, sie sei nur mit einem Vorschlag zum Kongress gekommen; aber er sei so bereitwillig angenommen worden, dass man ihr schon Jahresbeiträge aufgenötigt habe; sie habe das Geld in ihrem Koffer und wolle zu Hause für einen Kassierer sorgen. Vorläufig sei sie Vorsitzender, Schriftführer und Kassierer für ihr kleines Kind, dessen Mutter sie nun einmal sei. Man möge sie nun treulich unterstützen.

Diese Vereinigung hat hauptsächlich den Zweck, der „Ueberproduktion" schlechter Esperanto-Werke vorzubeugen. Die Mitglieder der Vereinigung, unter denen sich unsere bekanntesten Autoren befinden, werden in Zukunft ihre Werke zunächst im Manuskript einer Zentralstelle zur Prüfung einreichen, wo dann erst einmal die Spreu von dem Weizen geschieden wird. Dadurch wird vor allem auch den Verlegern und Redakteuren ihre Arbeit wesentlich erleichtert, da sie später vorwiegend nur solche Manuskripte angeboten erhalten werden, die einen literarischen Wert haben, und bei denen keine umfangreichen Korrekturen erforderlich sind. Und dann wird in Esperantujo der frohe Ruf erschallen: O, welche Lust, Redakteur zu sein! —

Die **deutschen Esperantisten** waren von den deutschen Turnern in ihre Turnhalle eingeladen worden. Es war eine stattliche Versammlung. In Vertretung des durch Unpässlichkeit verhinderten Dr. Mybs begrüsste Prof. Rohrbach die Gastgeber und hielt einen Vortrag, der, wie seinerzeit in Hamburg bei den Guttemplern, sowohl für Nichtesperantisten wie für Esperantisten sehr interessant war. Allgemeines Bravo erscholl, als er beim Bericht über die Entwicklung der Esperantobewegung in Deutschland sagte, dass wir jetzt in der Reihe der vorangehenden Völker stehen. Nach ihm sprach Dr. Kandt über die praktische Seite der Hilfssprache und S-ro Werber-Wien bat um Unterstützung der Deutschen für den Krakauer Kongress. In Esperanto — von Prof. Rohrbach ins Deutsche übertragen — sprach hierauf Dr. Zamenhof seinen Dank aus für das Interesse, das die Antwerpener Deutschen mit ihrer Einladung zum Ausdruck brachten und die Hoffnung, dass der ganze Kongress eine gute Nachwirkung unter den Deutschen der Stadt haben möge. Seitens der Gastgeber wurde zum Schluss für alle die Anregungen des Abends gedankt, und der Wortführer sprach die Hoffnung aus, dass er noch die 10 cts. finde, um sich so ein Heftlein zur Erlernung des Esperanto zu erwerben. —

Auch die **Freimaurer** der verschiedenen Länder wurden am 22. abends von sämtlichen Antwerpener Logen empfangen.

* * *

*) P.S. Derselbe hat sich schon dazu bereit erklärt.

Zurückblickend auf die Tagung des Sepa, können wir mit den erzielten Resultaten vollauf zufrieden sein. Ja, wir können sagen, dass er wohl einer der wichtigsten unter den bisherigen Kongressen gewesen ist. Brachte er uns doch die Grundlage für eine zielbewusste und planmässige Weiterarbeit zum Besten unserer grossen Sache. Und über diesen Erfolg wird sich jeder ehrliche Esperantist, nicht zuletzt unser verehrter Meister, von Herzen freuen. Ebenso die freundlichen Gastgeber in Antwerpen, die zum Teil bis an die Grenze ihrer Kraft sich ihrer Aufgabe gewidmet haben. Getrost und mit frohem Mut können wir in die Zukunft schauen. Wir brauchen uns nicht zu fürchten vor Anfeindungen aller Art und vor den Bestrebungen jener, die der Welt vergeblich zu beweisen suchen, dass sie etwas Besseres als Esperanto besitzen. Der letzte Kongress hat gezeigt, dass die Esperantisten, wenn es sich um Wahrnehmung der Interessen ihrer Sache handelt, fest und treu zusammenhalten. Solange das der Fall ist, muss unsere Sache vorwärts gehen und sie wird es auch; darum:

Antaŭen ĝis la venko!

Prof. P. Christaller.

La plezuroj de la „Sepa“.

En sia ĉi-supra artikolo Prof. Christaller diras: „Ĉarmaj rememoroj pri la kongreso venos al la partoprenintoj, kiam la kongresinsigno ree venas en iliajn manojn.“ Certe tio estas vera, sed al mi jam venas tiaj ĉarmaj rememoroj, kiam mi nun pensas pri la verkado de tiu ĉi raporto. La rememoroj estas tiel ĉarmaj kaj belaj, ke mi preskaŭ forgesas la malmultajn malagrablaĵojn, kaŭzitajn per la ne sufiĉe bone preparitaj aranĝoj de kelkaj oficialaj kongresaferoj. Mi celas la fermitecon de la Akceptejo kaj Loĝadejo ĝuste tiam, kiam multaj kongresanoj nepre bezonis ilian helpon. Kelkafoje la nove alvenintaj devis atendi unu ĝis du horoj post la horo de la anoncita malfermo. Sed ankaŭ la atendado estas plezuro, se oni ĝin rigardas de la amuza flanko: La korto de la Ateneo kaj la teretaĝaj galerioj ja estis bonegaj babilejoj, kie oni agrable povas pasigi la tempon. — Sed ne estas mia tasko kritiki la aranĝojn, kiuj koncernas la oficialan parton de la kongreso. Do mi turnu min al la neoficiala parto, al la efektivaj plezuroj, kiuj, laŭ eldiro de unu aranĝinto el la „Sepo“, estas la ĉefa celo de niaj internaciaj kongresoj. Mi persone ne tute konsentas pri tiu ĉi opinio, kaj la raporto de Prof. Christaller montras, ke mi estas prava.

La vico de la plezuroj komenciĝis sabaton, la 20an de Aŭg., vespere je la 8½a, per koncerto de la Esperantista Vagabonda Klubo en la Flandra Operejo. La celo de tiu ĉi klubo estas: unue, krei tutmondan fratecon de ĉiuj specoj de artverkistoj, ĉu pentrartistoj, ĉu muzikistoj, ĉu aktoroj, ĉu literaturistoj; due, la geanoj uzas sian specialan scion por propagandi la esperantan idealon. Do oni povis supozi agrablan ĝuon, aŭdonte ĉi tiun koncerton. Bedaŭrinde mi ne povis partopreni ĝin, sed oni diris al mi, ke la supozoj plene efektiviĝis. Vere artaj estis la prezentaĵoj de la Vagabondanoj. Nur la programo estis iomete tro longa kaj pro tio iomete lacega, se oni konsideras, ke la plej multaj aŭskultantoj nur estis alvenintaj, post longa vojaĝo, la saman tagon en Antwerpen.

Dimanĉon posttagmeze la kongresanoj renkontiĝis en la Zoologia Ĝardeno, kaj tie komenciĝis la vera kongresa vivo. Malnovaj amikoj sin trovis unu la alian, ĝojante pri la revido, dum la novaj kongresanoj, al kiuj ankaŭ mi apartenis, serĉis interrilatojn kun aliaj gesamideanoj, por ke ili dum la venonta kongreso havu la saman ĝojon kiel la unuaj. Seninterrompe la agrablaj interparoladoj zumis tra la vasta ĝardeno, kaj eĉ la suno ĝojis pri tiu internacia vivo, brilante de sur la sennuba ĉielo. La ĝojan brilon la afabla suno konservis preskaŭ dum la tuta kongressemajno. Tamen la temperaturo estis eltenebla, kaj oni ne sentis la lacigan premon de la varmego, kiu antaŭe regis en Eŭropo. Nur la noktoj estis iomete malagrablaj pro tio, ke turmentis nin malgrandaj insektoj kaj malhelpis al ni la dormon per siaj pikoj. Sed ne pensu pri parazitoj, karaj legantoj, estis nur kuloj, kiuj grandamase plenigis la ĉambrojn!

Vespere oni ludis tri unuaktaĵojn en la Flandra Operejo, kie okazis ankaŭ ĉiuj aliaj prezentadoj, pri kiuj mi raportos. Belega konstruaĵo estas ĉi tiu operejo, kiu dum la tuta semajno estis metita al la dispono de la kongreso! Pro tiu aranĝo la kongresa komitato meritas la specialan dankon de la kongresanoj. Precipe ankaŭ pro tio, ke ĉiuj prezentadoj, escepte tiuj de „*Kaatje*“, por kiuj oni devis pagi tute malgrandan sumon, estis senpagaj. Estis agrablaj horoj, kiujn ni pasigis en la Flandra Operejo, kaj certe ĉiuj ĉeestintoj rememoras ilin kun granda ĝojo.

La dimanĉa vespero estis vera festo. La unuan fojon en tiu ĉi kongreso nia kara Majstro estis inter sia anaro. Grandega salutaplaŭdo aŭdiĝis, kiam li kun sia edzino antaŭ la komenco eniris la honoran loĝion en la unua etaĝo, kaj entuziasme la ĉeestantaro kantis la „Esperon“. Tuj poste eksonis la belga himno, ludata de orkestreto, kies direktanto estis Dro W. Van der Biest. Tiu ĉi Sinjoro Doktoro estas treege lerta kaj multkapabla homo. Oni scias, ke la ofico de sekretario-kasisto de kongreso estas sufiĉe laborplena. Tamen nia Doktoro, kiu ja ankaŭ estas multe okupita per sia okulista praktiko, trovis tempon por traduki kaj verki teatraĵojn, eĉ tre gravajn; verki, lernigi kaj direkti la muzikan parton de tiu ĉi vespero kaj kion mi scias plu. Sciu, mirantaj legantoj, ke ĉio, kio aperis aŭ aŭdiĝis sub la pseŭdonimo *Jan*, estas de tiu genia Doktoro.

La unua teatraĵo de la vespero estis „*La Devo de Reĝo*“, ludita de la geaktoroj S-ino Lola Carew, London (reĝino), kaj S-ro Alfons Van de Velde, Boom-Belgujo (reĝo). Jen la resumita enhavo de tiu ĉi tezdrameto de Nestor de Tière, esperantigita de Amatus: Ĉefministro konsilis al la juna reĝo, ke li ekmilitu kontraŭ alia princo, kiu dum la vivo de la patro de l' reĝo almilitis provincon. Eksciinte tion, la reĝino pro amo al la lando kaj popolo, petegas, ke li ne malkovru la glavon kaj elverŝu sangon. Ŝajne nesukcesinte, ŝi eliras. La reĝo obstine opinias, ke estas lia devo reakiri la perditan provincon, kaj li subskribas la jam pretigitan ultimaton. Poste eniras la reĝino, forte plorante, kaj ŝajnigas al sia edzo, ke ilia kara infano estas dispremigita per la radoj de veturilo. La doloro de la reĝo estas terura. La reĝino profitas la okazon por elmontri, kiom pli terura estus la doloro de la suferantoj de lia projektita milito. Ŝi

fine sukcesas, kaj li disŝiras la ultimaton, kiu estus trempinta du landojn en sangon.

Ambaŭ geaktoroj ludis sian rolon bonege. Plej bone plaĉis al mi la reĝino, kiu montris veran talenton. Kvarfoje la aplaŭdanta aŭskultantaro revokis la geaktorojn post la fino de la teatraĵo.

Due oni prezentis: „*Por kvietaj personoj*“, unuakta komedio de Emanuel Van Driessche, esperantigita ankaŭ de Amatus. La gesamideanoj, ludantaj tiun ĉi komedion, same bonege plenumis sian taskon. Estis: S-ro Karlo Urbez, Barcelona (Patro Knap), F-ino Eugénie Colijn, Gent (Lenjo), S-ro Otto Jann, Esslingen (Henriko), S-ro Fernand Doré, Troyes (Majstro Korus), F-ino Adela Ŝefer, London (edzino de Korus) kaj S-ro Emil Nicolau, Bukareŝt (polica komisario). La amuza komedio aperis kiel libreto, tiel ke ne estas necese tie ĉi resumi ĝian enhavon. La geprezentantoj akiris multe da aplaŭdo de la „publiko“, kiu kun vigla intereso, kaj ofte ridante pri la komikaj situacioj, sekvis la ludon.

Fine sekvis la senpacience atendita „granda okazaĵo“ de tiu ĉi vespero: la prezentado de „*La Revuo de la Sepa*“, unu akto de Jan, kun la kunlaborado de S-roj ĉefreĝisoro Arie Van den Heuvel kaj Jules Verstraete, ambaŭ de la Reĝa Nederlanda Teatro de Antwerpen. Ĉiuj aliaj geinterpretantoj kaj geĥoristoj estis gesamideanoj el plej diversaj landoj. La programo anoncis: 1500 geinterpretontoj (se la publiko ankaŭ kantos)! La plena listo de la agintaj personoj (kompreneble nur sur la scenejo) troviĝas en la libro de la teatraĵo, eldonita de la Sepa. (Komparu la recenzon en G. E. 8 9 p. 185.) Nur la reprezentanto de Rubens en la lasta momento estis anstataŭita de S-ro Wichert, *Charlottenburg*, ĉar S-ro Vega (Hungarujo), kiu studis la rolon, for de la kongreso estis vokita al la militservo. (Malagrabla afero, ĉu ne?) — La orkestreto, kiu akompanis la solajn kaj ĥorajn kantojn, staris sub la direktado de Dro Van der Biest kaj konsistis el Antwerpen'aj gesamideanoj. Kaj la sukceso? Bonega! Mirinde estas, kiel bone ĉiuj ludantoj plenumis sian rolon, kvankam povis okazi nur kelkaj provoj. La „akto“ estas plena de spritaj kaj trafaj aludoj al la lastaj okazintaĵoj en Esperantujo. Kiu ne ĉeestis la prezentadon, nepre legu la libron de tiu ĉi teatraĵo, kiun la ĉeestantoj akceptis kun grandega plezuro. Precipe kiam la Semanto (Dro Zamenhof) aperis sur la scenejo, ekaŭdiĝis longedaŭra aplaŭdo, tiel ke la reprezentanto de tiu ĉi rolo, S-ro Van de Velde, por kelkaj minutoj ne povis komenci sian parolon. Kaj ankaŭ nia Majstro estis tre amuzita, vidante sian enkorpigitan portreton sur la scenejo. — Entute la vespero estis plensukcesa, kaj ĝi finiĝis per la komuna kanto de nia himno.

Belegan ĝuon havis la aŭskultantoj de „*Flandraj Kantoj*“, kiuj estis prezentataj lundon vespere. Ĉiu popolo posedas trezoron da popolkantoj, kiun ĝi konservas kiel sanktaĵon. En la popolkantoj respegulas la animo de la popoloj, kaj ili estas ŝatataj de ĉiuj anoj. Tian multvaloran trezoron ankaŭ posedas la flandra popolo, kaj estis bonega ideo de la „Sepo“, aŭdigi al ni kelkajn pecojn el tiu trezoro. Bedaŭrinde mi ne povis aŭdi la plenan programon, kiu konsistis el du partoj: malnovaj kaj nuntempaj kantoj. Sed tio, kion mi aŭdis, estis vere rava, kaj la tuta aŭskultantaro nur havis unu juĝon: ĉarmega kaj belega. La programo estis sufiĉe longa; tamen multaj samideanoj bedaŭris, ke ĝi ne ankoraŭ estis pli longa. Kelkaj el ili eĉ deziris aŭskulti dum la tuta nokto! Kompreneble la bona sukceso en unua vico estas la merito de la gekantistoj, kiuj prezentis al ni la kantojn. Estis fame konataj artistoj: F-ino Bertha Seroen de la Reĝa Operejo de Bruxelles kaj F-ino Edith Buyens, S-roj Jaak Bol kaj Jan Collignon de la Flandra Operejo de Antwerpen. — En la „*Kongresa Gazeto*“ troviĝis la tekstoj de la kantoj kune kun esperanta traduko. Tiamaniere la multnacia ĉeestantaro bone komprenis la sencon de la kantoj, se ankaŭ ne estis eble redoni en la traduko ilian plenan ĉarmon.

Sed nun mi venas al la ĉefa okazintaĵo en la Flandra Operejo: al la prezentado de „*Kaatje*“, kiu dufoje, mardon kaj merkredon vespere, okazis. Ambaŭfoje ĉiuj disponeblaj sidlokoj estis okupitaj. Mi partoprenis la unuan prezentadon, kiun ankaŭ nia Majstro ĉeestis. Se estas permesate, mi en tiu ĉi afero iomete parolos pri mi mem. Malkaŝe mi konfesas, ke mi iris al tiu ĉi prezentado kun iomete dubaj sentoj. Mi ja multe aŭdis pri la sukcesplena Ifigenio-prezentado en Dresden; sed la genia verko de Goethe jam antaŭe promesis iom da sukceso pro tio, ke ĝi estas sufiĉe bone konata kaj jam tradukita en kelkajn naciajn lingvojn. Ĉu „*Kaatje*“, kiu estas tute speciala verko el la flandra literaturo kaj preskaŭ ne konata ekster la flandra popolo, ĉu tiu ĉi teatraĵo, kiu laŭdire enhavas belajn versojn, sed nur malmulte da agado, tiel ke la tuta sukceso sole dependas de la ludo de l' prezentantoj, ĉu tia teatraĵo vere sukcesos? Ĉu la geaktoroj sufiĉe bone posedos nian lingvon, por efike prezenti la verkon al nia anaro? Jen miaj duboj. Mi decidis fari provon, kaj pro tio mi ne konatiĝis kun la kvarakta verko de Paul Spaak, ne legante la esperantan tradukon de Jan. Mi volis formi mian juĝon ĉe la prezentado mem, tute ne influita de antaŭa scio. — Nu, same malkaŝe mi devas konfesi: mi estis surprizata! Ĉu tio efektive estis „artefarita“ lingvo, kiu elfluis el la buŝoj de la geaktoroj; ĉu ĝi ne pli vere estis vivanta lingvo de granda popolo, kies reprezentantoj en la aŭditorio senpene povis sekvi la parolojn kaj okazintaĵojn sur la scenejo? Ĉu eble ĉio estas iluzio, kaŭzita per la influo de la kongrestagoj? Ne, ĉio estas vero, realaĵo! De sceno al sceno kreskis mia surprizo kaj same miaj ĝojo kaj entuziasmo pri tio, ke denove nia lingvo brile pruvis sian taŭgecon. Eĉ ne unu minuton mi perdis la intereson pri la verko, kiu bonege estis ludata. Kaj kiom bone la geaktoroj posedis kaj parolis nian lingvon! Tiom bone, ke eĉ ne unu vorteto de la tuta teatraĵo nekomprenata trapasis mian cerbon. — Kion mi diris pri mi, ankaŭ sentis ĉiuj aliaj ĉeestantoj, kaj unuanime oni jam dum la paŭzo konstatis, ke la prezentado de *Kaatje* estas neatendita, brilega sukceso.

La geaktoroj, kiuj sin submetis al tiu ĉi malfacila, sed tamen bela tasko, plene meritis la aplaŭdon, kiun la entuziasmigita publiko malavare direktis al ili; post ĉiu akto ili tri-, kvar- eĉ sesfoje estis revokataj. Plej granda la aplaŭdo estis post la tria akto, kiam la prezidanto de la Sepa, S-ro Van der Biest-Andelhof aperis sur la scenejo kaj, en la nomo de la aŭskultantaro, per varmaj vortoj eldiris koran dankon

al la geaktoroj. Estas famaj artistoj de la Reĝa Nederlanda Teatro de Antwerpen: S-inoj Hélène Bertrijn (Kaatje), Marie Verstraete (Patrino), Magda Janssens (Pomona); S-roj Jules Verstraete (Jan), Karel Van Rijn (Patro). Plue S-ro Van der Biest-Andelhof ankaŭ dankis la ĉefreĝisoron, S-ron Arie Van den Heuvel, dum la publiko ne trankviliĝis, ĝis fine la tradukinto, S-ro Dro W. Van der Biest, venis sur la scenejon kaj povis akcepti nian plej sinceran dankon por sia bonega laboro. — Estis neforgesebla vespero!

Ĵaŭdon okazis literatura posttagmezo. Komencigânta per la komuna kanto de nia himno, ĉe la eniro de Dro Zamenhof kun edzino, tiu ĉi interesa posttagmezo prezentis al ni fortepianaĵojn, luditajn de S-ro A. D. Grieve el Montrose (Skotlando), kaj kantojn, faritajn de F-ino A. Melchior el Kopenhagen, S-ro J. S. Brand el Dundee, S-ro C. R. Mackay el Montrose. Ĉiuj nomitaj estas blindaj gesamideanoj, pri kies prezentadoj oni sentis emociplenan kortuŝon. Dank' al Esperanto kaj dank' al la bela muziko, niaj kompatindaj gefratoj posedas kvazaŭ du stelojn, kiuj iomete lumigas la ĉiaman nokton, ilin ĉirkaŭanta.

Plue ni aŭdis amuzan monologon („esperantista romano") de Dro W. Van der Biest: „*Ŝi ne legos ĝin*", ĉarme deklamitan de F-ino J. Vermeulen el Antwerpen, kaj bonstilan tradukon el la Biblio: „*Simson kaj Delila*", verkitan kaj kun granda talento prezentatan de S-ino Elb el Kötzschenbroda.

Sed plej interese estis la parolado, kiun S-ro Edmond Privat el Ĝenevo faris pri „*La esperanta literaturo*". Mi jam ofte aŭdis pri la elokventeco de S-ro Privat, kaj pro tio mi ĝojis, ke mi havis okazon aŭskulti lin. Li parolis pri la komenco de nia literaturo kaj pri ĝia esenco kaj valoro por la evoluo de Esperanto. Plue li klarigis, ke lingvo ne estas kreata per granda vortaro, sed de la verkistoj, kiuj uzas la lingvon, kaj li konsilis, ne tro multe diskuti pri lingvaj demandoj. Li ankaŭ donis trafajn ekzemplojn por sia aserto, ke la homoj, kiuj ne lernas Esperanton estas malsaĝuloj! Kaj fine li deklamis funebran versaĵon esperantan, por montri, ke lingvo, en kiu oni povas plori, estas lingvo kaj ne artefaritaĵo. — Grandega aplaŭdo sekvis tiun ĉi instruan paroladon, kiu estis laŭdire ĝis nun la plej bona de la sprita oratoro.

Fine okazis la raporto pri la literaturaj konkursoj de la Sepa kaj la disdono de la premioj al la ĉeestantaj gajnintoj. La plena raporto aperos en la venonta numero. Tie ĉi mi nur antaŭe mencias la du premiitojn en la konkurso de *Germana Esperantisto* (N-ro 19, temo: Priskribo de popolaj moroj aŭ popolaj legendo). Ambaŭ estas bone konataj esperantistoj: S-roj Devjatnin el Kovno (Rusujo) kaj Schröder el Wien. En la nomo de nia redakcio mi ankaŭ ĉi tie kore gratulas la du laŭreatojn.

Per tiu ĉi posttagmezo finiĝis la prezentadoj en la Flandra Operejo, kaj mi nur ankoraŭ devas raporti pri la vaporŝipa ekskurso sur la Schelde, pri la balo kaj pri kelkaj aliaj okazintaĵoj. Sed ĉar tiu ĉi raporto jam fariĝis sufiĉe longa, mi nun interrompas ĝin kaj finos en la venonta numero. Sed por hodiaŭ mi ne volas fini, antaŭ ol mi plenumis necesan devon, t. e. danki la aranĝintojn de la Sepa por la agrablaj kaj belaj horoj, kiujn ili per la priskribitaj kaj priskribotaj plezuroj havigis al la kongresanoj. Ĉarmaj travivaĵoj restas por ĉiam en la memoro, kaj mi kredas, ke tio okazas al ĉiuj Sepanoj same kiel al mi.

F. Ellersiek.

2. Kongress der Universala Esperanto-Asocio.

Im unmittelbaren Anschluss an den Allgemeinen Kongress fand der 2. Kongress der U. E. A. statt, unter der bewährten Leitung ihres Präsidenten Mudie. Am Sonnabend, d. 26. August, nachmittags 5 Uhr fand die Eröffnung im Beisein des Ehrenvorsitzenden Dr. Zamenhof statt. Es wurden verschiedene Begrüssungsansprachen gehalten, während die Arbeitssitzungen am Montag, dem 28., ihren Anfang nahmen und bis Dienstag nachmittag dauerten. Die erste Sitzung, am 28. vormittags 9½ Uhr, behandelte die Tätigkeit im vergangenen Jahre, die Finanzen der Gesellschaft und verschiedene organisatorische Fragen. Es wurde beschlossen, Fachorganisationen zu schaffen, z. B. für Handel und Industrie, Sport, Sammelwesen, Ferienaufenthalt usw., die gemäss einem Antrag von Dr. Kandt das Recht haben, sich einen selbständigen Namen zu geben mit dem Zusatz in Klammern „Fako de U. E. A."

In der Nachmittagssitzung wurden Fragen des Tourismus, der Frauenwelt, Jugend, Arbeiterschaft besprochen. Am Dienstag vormittag wurden die verschiedenen Handel und Industrie betreffenden Anträge beraten und die schon bestehende Kommission beauftragt, einen Organisationsplan für eine besondere Gesellschaft (als Fach der U. E. A.) auszuarbeiten. Vorschläge sollen an Dr. Kandt-Bromberg gesandt werden.

Alsdann wurden verschiedene andere Berichte entgegengenommen und ebenfalls die Organisation besonderer Fächer beschlossen. Auf Antrag von Stromboli-Genua sollen die Delegierten Beschluss darüber fassen, ob fortan auch auf den U. E. A.-Kongressen *Rajtigitaj Delegitoj* die Mitglieder der Gesellschaft vertreten sollen, wofür er und verschiedene andere Redner warm eintraten. Schmid-Bern berichtete über die Organisation der „*Brücke*". Die Wahl des nächsten Kongressortes wurde dem Vorstand überlassen. Im grossen und ganzen hatten die Kongressteilnehmer den Eindruck, dass die Beschlüsse des 2. Kongresses von weittragender Bedeutung sein und der U. E. A. viele neue Freunde zuführen werden. Wir werden in den nächsten Monaten über deren Ausführung wiederholt zu berichten haben.

K.

2. Internationaler Kongress der esperantistischen Katholiken.

Ueber diesen Kongress ist uns leider ein Bericht nicht zugegangen. Er fand in der Woche vom 13. bis 19. August, also unmittelbar vor dem „Sepa", in Haag statt, und tagte unter dem Vorsitz des Abtes Austin Richardson. Papst Pius X. hat den Teilnehmern an dem Kongress den päpstlichen Segen mit vollem Ablass erteilt. Monsignore Giambene in Rom nahm die ihm angebotene Präsidentschaft der Kommission für Abfassung eines theologischen Wörterbuches in Esperanto an. Er schrieb an Abt Richardson: „Ich bin tief überzeugt, dass Esperanto der Kirche

wird sehr nützlich sein können. Ich schäme mich durchaus nicht, mich öffentlich als einen Esperantoliebhaber zu bezeichnen." — Die Teilnehmerzahl dieses Kongresses überstieg 300, und vertreten waren 15 Nationen.

Triumfo de Esperanto.

Tiel grava ĉiutaga gazeto de Spa (Belg.) nomis la grandan demonstracion, celantan la propagandon de Esperanto en tiu urbo. Jen mi povas detale raporti pri tiu grava okazintaĵo, aranĝita post la Kongreso de Antwerpen.

Merkredon, la 30an de Aŭg., je la 9a matene, alvenis en Spa la partoprenantoj de la postkongresa vojaĝo tra Belgujo. Estis ĉirkaŭ 120—150 personoj, kiuj ĉe la stacidomo estis akceptataj de Dro Kandt (Bromberg) kaj gvidataj de li al la hotelo „Laeken". De tie ili faris promenadon al la montetoj kaj admiris de supre la belan pejzaĝon de Spa kaj ĉirkaŭaĵo. Je la 11a ili eniris en la parkon de Spa, kie ili estis surprizataj per la ekvido de granda esperanta standardo, dependanta de sur la orkestrejo. Post la tria muzikaĵo la orkestro ludis nian „Esperon", kaj ĉiuj esperantistoj tuj ekkantis, kaj multaj bangastoj deziris la duan fojon aŭdi la melodion. Poste la esperantistoj kune vizitis la urbon. Unu horon poste ili komune tagmanĝis en la granda halo de la hotelo „de Flandre". Dro Allende el Bilbao (Hisp.) faris la unuan toston je la reĝo de Belgujo. Poste Dro Kandt (Bromberg) salutis la belgajn amikojn, speciale la Spa'anojn, kaj alia partoprenanto de la karavano tostis je la komunumaj aŭtoritatoj de Spa. Prof. M. Hault el Spa salutis la kongresanojn. Post la tagmanĝo la esperantistoj vizitis la fame konatan banejon, kie ilin gvidis S-ro Decq, la direktoro de la banejo. Samideano el Belgujo tradukis esperanten la klarigojn de S-ro Decq.

Bedaŭrinde la plej multaj el la esperantistoj devis forlasi Spa'on por daŭrigi la rondvojaĝon. Nur kelkaj el ili restis por prepari grandan propagandan vesperon. Dank' al la energia laboro de nia samideanino S-ino Biske el Baden apud Wien, kiun helpis Dro Kandt kaj S-ro Moscheles, estis atingata plena sukceso.

Jam vendredon la ĉefurbestro invitis ĉiujn geinstruistojn en la urbdomon, por ke ili aŭdu raportojn de S-ino Biske, S-roj Dr. Kandt, Moscheles kaj pastro Harison. Lundon, la 4an de Sept., vespere je la 8a, komenciĝis en la granda salonego de la „Casino" la propaganda festo. La ĉambrego estis plenigita de ĉirkaŭ 2000 personoj. Unue S-ro Decq salutis la ĉeestantojn kaj parolis pri la servoj de universala helplingvo. Poste S-ino Biske traktis la historion de Esperanto. Prof. Hault parolis pri la neceseco de internacia lingvo por la internaciaj rilatoj. Ĉiuj parolis en franca lingvo, dum poste S-ro Moscheles faris anglan paroladon pri Esperanto en la servo de la paco. Fine Dro Kandt parolis en germana lingvo pri la apliko de Esperanto en la praktika vivo. F-ino Strunck, direktorino de la pensiono „Lecocq", tradukis la lastan paroladon francen. Je la 10a komenciĝis granda koncerto, je kies fino oni ludis nian himnon. Post la koncerto multaj ĉeestantoj rigardis la ekspozicion, aranĝitan de la esperantistoj, kaj enskribis sin en la liston por senpagaj kursoj, kiujn S-ino Biske intencas doni.

Estas rimarkinda fakto, ke la estraro de la nova esperanta grupo parte konsistas el antaŭaj idistoj, kiuj post malsukceso de Ido en Spa deklaris, ke ili de nun restos esperantistoj. Honora prezidanto estas S-ro Peltzer, ĉefurbestro de Spa, prez. S-ro Emile Decq, vicprez. S-ro Hault, profesoro kaj urba konsilanto. Inter la honoraj membroj ni trovas la nomojn de S-ro Dro Kandt, S-ro Moscheles kaj S-ino Dro Biske. Por la kursoj la baneja administracio disponigis la belan salonon de konferencoj en la banejo kaj centro de la urbo.

La proksiman tagon oni ripetis la propagandon en la parko. Tiam ankaŭ Dro Hanauer el Bruxelles ĉeestis kaj parolis pri Esperanto kaj instruaj metodoj. Ankaŭ ĉi tiu demonstracio havis bonan sukceson.

Ĉar ĉe la propagando en Spa ne nur ĉeestis multaj loĝantoj de la urbo, sed ankaŭ fremduloj el plej diversaj landoj, oni povas esperi, ke ankaŭ ĉi tio helpos iomete al la disvastigado de Esperanto.

Ĉeestinto.

Internacia Esperanto-Antaŭkongreso

en la Internacia Higiena Ekspozicio Dresden la 16an ĝis 18an de Aŭgusto 1911a.

Dresden invitis — kaj multaj, multaj venis, ĉu anoj de Saksa Ligo Esperanto, ĉu membroj de la estraro kaj konsilantaro de G. E. A., ĉu Akademianoj aŭ ĉu simplaj esperantistoj, kiuj kun samideanoj diversnaciaj volis partopreni en esperantista kaj esperantisma manifestacio, samtempe ĝuante la belan Dresden'on kaj la Internacian Higienan Ekspozicion ĵus okazantan. Kaj ĉiuj estis kontentaj, ke ili faris la vojaĝon al Dresden, ili travivis belajn tagojn en nia gastama urbo kaj forlasis Dresden'on, ĉu por reveni hejmen, ĉu por iri al la „Sepa" kun la certa konvinko, ke ili bone uzis la tempon kaj — mem ĝuinte — helpis al la sukceso de l' kongreso. Por la neĉeestintoj, la kompatindaj, estu en la jena raporto priskribitaj la kongresaranĝoj, por ke ili certe partoprenu en iu venonta kongreso atingebla por ili; por la partoprenintoj tiu raporto eble helpas veki rememoron al tiu aŭ alia speciale bela horo de l' kongreso. Entute partoprenis la kongreson pli ol 500 samideanoj; 379 aĉetis kongreskarton, inter ili estis 55 eksterlandaj esperantistoj.

Bela komenco de la kongresa vivo jam estis la monata kunveno de Societo Esperanto Dresden, en kiu jam partoprenis kelkaj el la eksterlandaj gastoj. Specialan intereson vekis la deklamadoj de la ĉarmaj „Robinidoj" el Bukaresto, ĵus alvenintaj de longa vojaĝo alkongresa. La sekvanta tago estis dediĉita al serioza laboro — ekzamenoj ĉe la Saksa Esperanto-Instituto kaj kunsidoj de l' estraro kaj konsilantaro de G. E. A. Vespere en la granda serioza parolad-ĉambrego de la Internacia Higiena Ekspozicio okazis propaganda kunveno publika, vizitata ankaŭ de multaj neesperantistoj, kiuj atentege aŭskultis la entuziasmigan paroladon de la fame konata aktoro Emanuel Reicher el Berlin, kiu al ni esperantistoj speciale estas en bona memoro kiel

aranĝinto de la Ifigenio-prezentado dum la „Kvara". En elokventa maniero la parolanto montris la necesecon de internacia lingvo ĝenerale, la bonajn ecojn de Esperanto speciale, kaj la multoblajn aplikojn de nia lingvo por la plej diversaj celoj praktikaj, sciencaj kaj artaj. Konvinke pruvis S-ro Reicher, ke Esperanto en la nuna formo estas tute taŭga por ĉiuj ĉi celoj, kaj ke la fundamento estas la plej bona rimedo, daŭre garantii la taŭgecon de Esperanto. Konservi la fundamenton aŭ ne — jen la demando por la esperantistaro „Ĉu esti aŭ ne esti?" Post la multe aplaŭdita parolado dekduo da eksterlandaj esperantistoj pruvis per mallongaj paroladoj, ke Esperanto same belsonas, ĉu parolata de filo de vulkanema Italujo, ĉu de Usonano, ĉu de samideanoj bulgaraj, rumanaj, polaj aŭ de vigla franca buŝo, de samideanino el Transvaal aŭ de bruna sendito de Hindujo. Konvinkaj estis tiuj ekzemploj. Post la fino de tiu vespero, kiu espereble multajn ĉeestantojn instigis al la lernado de Esperanto, oni kuniĝis en la ekspozicia kafejo „Corso" ĉe riĉa esperanta lumigado.

La 17an de Aŭgusto matene la Saksa Ligo Esperanto havis eksterordinaran kunvenon bone vizitatan. Dro Arnhold prezidis kaj en eble duhora laboro oni pridiskutis gravajn demandojn pri la taskoj de la ligo. Je la 11a en la bela societo-salonego de „Künstlerhaus" kuniĝis eminenta societo — multaj plej altrangaj personoj de Dresden sekvis la inviton de la „Germanakademia Esperanto-Asocio". Ili estis salutata de Profesoro Schmidt, Potsdam. Post liaj salutvortoj Profesoro Göhl-Riesa faris vere rimarkindan paroladon pri „La rajto de Esperanto je la superaj lernejoj". Liaj klarigoj estis treege interesaj, kaj la granda aplaŭdo post la fino de lia parolado montris, ke la aŭskultantaro plene aprobis lian opinion pri la temo. Poste parolis Pastro Lösche-Wurzen pri „La reciprokaj rilatoj de Esperanto kaj teologio", Dro Seemann-Danzig pri „Internacia medicino" kaj Dro Thalwitzer pri „Esperanto kaj Ruĝa Kruco". Tiuj, kompreneble germanaj paroladoj estas tre grava propagando en la vicoj de la homoj kun supera klereco kaj la „Deutsch-Akademischer Esperanto-Bund" donis per tiu bonega aranĝo unuan pruvon de sia neceseco. En nepublika kunsido posttagmeza tiu asocio estis oficiale fondata, kaj tuj pli ol 120 membroj aliĝis. Dum diversaj horoj kunsidis en tiu tago la Internacia Ligo de Poŝtoficistoj, la Stenografiistoj laŭ Gabelsberger, la anoj de U. E. A., kaj la germanaj poŝtkaj telegrafaj oficistoj. En komuna kunsido de la kongresanoj Sinjoro von Frenckell parolis pri diversaj demandoj organizaj, kun speciala konsidero de la taskoj de la „Sepa". La vespero denove kunigis la esperantistojn kaj multajn invititajn gastojn en la granda ĉambrego de la Internacia Higiena Ekspozicio je la oficiala ĉefkunveno de la kongreso. Dro Schramm gvidis la kunvenon, dum kiu ĉefe la reprezentanto de la urbo Dresden, Stadtrat (urba konsilanto) Dehne en germana kaj esperanta lingvoj salutis la kongresanojn; post tiu plej afabla kaj rilate al la konsekvencoj tre grava parolado, la kongreso estis salutata de la reprezentantoj de multaj naciaj asocioj kaj ligoj, kaj fine Prof. Dro Rohrbach-Gotha en tre interesa formo parolis pri Esperanto kaj logiko. Riĉa aplaŭdo sekvis tiun spiritplenan festparoladon.

La venontan tagon, vendredon, matene je la 9a, mi, la imaga gvidinto de vi, karaj legantoj de Germana Esperantisto, tra la I. H. E., nun reale povis plenumi tiun taskon, gvidante eble 50 gesamideanojn tra tiu ampleksega ekspozicio. La tempo estis tre, tre mallonga, por nur iomete detale klarigi la multegajn elmontraĵojn — tamen mi esperas, ke la kunrondirantoj ricevis per mia gvidado ĝeneralan ideon pri tiu universala ekspozicio kaj pri la vastega kampo de higieno, kaj ke ili en la hejma urbo instigos multajn al vizito de ĝi. La festeno en la eleganta kafejo „Esplanade" de la ekspozicio certe al ĉiuj partoprenintoj postlasis nur bonajn rememorojn. Post ĝia fino oni devis tuj iri al la „batalkampo", kie sub la lerta gvidado de Dro Thalwitzer ekzercadis esperante-parolantaj kolonoj de la „Ruĝa Kruco", kaj de tie vokis la preskaŭ tro riĉa programo al „Vereinshaus", en kies vasta salono nun montriĝis la bela bildo de niaj preskaŭ jam tradiciaj, tamen ĉiam denove forte allogantaj Dresdenaj Esperanto-festoj. Eble 900 ĝis 1000 personoj sekvis kun granda ĝojo la prezentadojn, el kiuj speciale citindaj estas dancoj de esperantistaj infanoj el la grupo „En juneco nia espero", bonege aranĝitaj de nia „Spritulino", Fraŭlino Bresch, kaj japana danco de aninoj de la Sinjorina grupo Dresden, sub gvidado de F-ino Wakczynska; virinaj ĥoroj, kiujn lerte gvidis Fraŭlino Lehner, kaj kiuj arte estis akompanataj de konataj Dresdenaj muzikistoj. Sinjorino von Frenckell-Nast kaj Fraŭlino Freund, ambaŭ de la Dresdena Reĝa Opero, afable prezentis esperantajn kantojn kaj akiris grandan aplaŭdon, kio estas tute komprenebla, se tiaj brilaj steloj de l' opera ĉielo malsupreniĝas al ni! Entuziasme la ĉeestantaro poste kantis la „Esperon" kaj je l' fino de la programo unuakta ŝerco, „La Natur-kuracmetodo", ludita de membroj de Societo Esperanto Dresden kaj aranĝita de la Reĝa operkantisto Bössel tre gaje kondukis al la balo. Kaj kvazaŭ dancante, kun verdaj lanternoj en la mano, la 98 forvojaĝantoj al Antwerpen atingis sian vagonaron, kiu je la 3[41] forlasis Dresden'on, akompanata de la sonoj de l' Espero. Por la restintaj kongresanoj la sabato kaj dimanĉo enhavis ekskursojn kaj vizitojn al la urbo kaj ĝiaj vidindaĵoj, kaj finis tiuj tagoj, kiel preskaŭ ĉiuj kongrestagoj, per agrabla kunesto en la esperantista kafejo „Corso" en la bela Herkules-Aleo de la Internacia Higiena Ekspozicio.

Cetere ekspozicio esperanta ja ankaŭ okazis kaj estis multe vizitata de esperantistoj kaj neankoraŭ-esperantistoj. Dro Schramm bonege aranĝis ĝin en la nova parlamentejo, la sidejo de la Saksa Esperanto-Instituto!

Kaj nun — karaj neĉeestintoj, ĉu vi ne bedaŭras vian foreston? Mi supozas ke jes. Demandu la feliĉajn ĉeestintojn, kaj ili certigos al vi, ke por partopreni en kongreso nur helpas, se iel eble, alveturi ĝin! Estonte vi tiel agu! Ĝis la revido!

J. K.

Germana Kroniko.

Ĉiuj grupoj kaj izolitaj samideanoj estas petataj, sendi al ni kiel eble plej akurate mallongajn raportojn pri sia agado kaj pri la progresoj de Esperanto en sia urbo aŭ regiono. La raportoj devas alveni ne pli malfrue ol la 20an de ĉiu monato.

Brandenburga-Pomera Esperanto-Ligo. Laŭ iniciato de la Esp.-Grupo Charlottenburg tiu ĉi ligo estas fondita la 10an de Sept. en Charlottenburg. La antaŭan vesperon okazis bone vizitata propaganda kunveno en „Schiller-Restaurant". La oratoroj de la vespero estis S-roj patentadvokato Schiff (Berlin) kaj Dro Kandt (Bromberg). La interesegaj raportoj pri la Sepa, kiujn donis S-ro Dro Kandt, trovis atenteman aŭskultantaron. La 10an matene okazis la laborkunveno de la grupdelegitoj. La provizora, antaŭmetita regularo, ellaborita laŭ la normalregularo de G. E. A., estis akceptata kun malgrandaj ŝanĝoj. Aliĝis 7 grupoj. Kiel gvidlokon por du jaroj oni elektis Charlottenburg'on. Post la kunveno okazis komuna tagmanĝo kaj poste promenado tra la urbo. La vespera festo en la salono de „Schiller-Restaurant" kunigis multajn samideanojn kaj gastojn ĝis longe post noktmezo. S-ro Wichert prezentis lumbildojn pri Antwerpen kaj la Sepa; teatraĵo kaj kantoj amuzis la ĉeestantojn.

Altona a. E. En „Logenhaus" de la bontemplanoj S-ro Philipp faris propagandan paroladon, raportante pri la 7a Internacia Esperanto-Kongreso.

Annaberg i. Sa. En la tiea grupo S-ro rektoro Saphra faris tre interesan paroladon pri la Antaŭkongreso en Dresden.

Berlin. La 15an de Aŭg. S-ro Devjatnin, konata rusa verkisto el Kovno kaj S-ro Radziminski, prezidanto de la esperanta grupo Kamienskoje (Rusl.) vizitis la ĉefgrupon, veturante al la „Sepa". — La 5an de Sept. S-ro James F. Morton el Usono, kiu post vizito de la Sepa faras vojaĝon tra Eŭropo, vizitis la ĉefgrupon kaj parolis pri la Sepa kaj pri la esperanta movado en sia lando. — En la oficiala monata kunveno de la gruparo S-ro Dro Kandt tre interese raportis pri la Sepa kaj la granda demonstracio esperanta en Spa. — Plue oni elektis komision por preparo de reorganizado de la gruparo, laŭ modelo de aliaj grandaj urboj. La proponoj de la komisio, kies estro estas S-ro F. Ellersiek, estos enmetataj en la tagordon de la ĝenerala kunveno en Decembro. — „Grupo Orienta" aranĝis ciklon da paroladoj pri „La historio de Esperanto", kiu komenciĝis per parolado de S-ro de Luczenbacher pri „La historio de mondlingvoj kaj la unua tempo de Esperanto". La 24an de Aŭg. S-ro Kretzschmann faris raporton pri la Antaŭkongreso en Dresden. La 31an de Aŭg. S-ro William daŭrigis la paroladciklon, parolante pri „La Unua Kongreso de Esperanto". — En restoracio „Servus", Blücherplatz 3, komenciĝis nova kurso, gvidata de S-ro Köhler. — La 5an de Sept. S-ro Ernst Wichert faris propagandan paroladon en „Stenographische Gesellschaft Gabelsberger zu Berlin". Vigla diskuto sekvis; speciala kurso por Gabelsbergeranoj estos aranĝata dum la vintro. — Fondiĝis „Laborista Esperantista Unuiĝo Grand-Berlino", al kiu apartenas la grupoj Centro, Moabit kaj Rixdorf. Prez. kaj oficejo: S-ro Adolf Sproeck, N. 58, Danzigerstr. 20; kas.: S-ro Otto Michel; sekr.: S-ro Richard Linke. La unuiĝo aliĝis al „Germana Laborista Esperantista Asocio". — Bonan propagandon por nia afero faras la fame konata kinematografa firmo Léon Gaumont. Ĝi prezentigas en ĉiuj filioj de „Union-Theater" kaj en aliaj samspecaj teatroj kinematografajn bildojn pri la „Sepa".

Braunschweig. La 6an de Sept. okazis granda monata kunveno, en kiu F-inoj Koerner kaj Volkmann raportis pri la „Sepa". — Komenciĝis 2 kursoj, gvidataj de S-roj Thienemann kaj Christoffel. En ili partoprenas 20 inĝenieroj kaj komercistoj de la tre konata firmo Amme, Giesecke & Konegen. — La grupo nun kunvenas ĉiumerkrede je la 8½ vespere en la restoracio „Zum Schultheiss", Sack 21-22, kaj ĉiuvendrede je la 8½ en „Parkhotel Café Lück".

Bremen. Komenciĝis kurso inter reallernantoj de la supera unua klaso, gvidata de S-ro Carl Renken.

Breslau. Kun ĝojo la grupo salutis S-ron Arnold Behrendt, kiu revenis el Berlin, same ankaŭ kelkajn tre ŝatindajn gastojn, inter ili S-ron Dron Feder el Temesvár (Hung.) kaj S-ron Bigalke el Bromberg. — Tre interesa vespero estis, kiam S-ro Prof. P. Tôrok el Debreczin (Hung.) kun du kolegoj kaj 14 gimnazianoj vizitis la grupon. Kelkaj membroj prenis sur sin la gvidadon de ĉi tiuj gastoj tra la urbo. La neesperantistoj inter la gastoj estis tre ravitaj pri la per Esperanto beligita vojaĝo. — Sekve de la artikolo „Esperanto kaj la lernejoj", publikigita de S-ro Mahn (vidu G. E. No. 7, p. 146), kelkaj gegrupanoj deklaris sin pretaj gvidi senpagan kurson por popollernantoj. Kurso gvidata de F-ino Luft jam komenciĝis. — Dum Aŭgusto kelkaj interesaj paroladoj estis aranĝitaj. S-ro Dro Geldner, la grupestro, bonege parolis pri „Unua helpo post subitaj akcidentoj". S-ro Mahn faris propagandan paroladon en la unuiĝo „Libera Penso". — La 6an de Aŭg. okazis esperanta ekzameno en „Laborista Grupo". Inter 3 plej sukcesantaj ekzamenitoj S-ro Majunke laŭlote gajnis monpremion destinitan por vojaĝo al la Antaŭkongreso en Dresden. — Grupkunvenoj ne plu okazas en „Theaterrestaurant" sed nur ĉiuĵaŭde en kafejo „4 Jahreszeiten"; tie oni ankaŭ povas legi kelkajn esperantajn gazetojn. — Okaze de la tiea centjara festo de la universitata fondiĝo „Akademische Blätter" en sia festnumero publikigis gravan kaj interesan artikolon de S-ro Prof. Rosenfeld, fama sciencisto, pri Esperanto kaj scienco.

Danzig. La 10an de Aŭg. vizitis la grupon S-ro Felix Zamenhof, frato de nia Majstro kaj S-ro Dro Grabowski. En iliaj adiaŭaj paroladoj ambaŭ laŭdis, ke la grupo ankaŭ fervore laboras dum la somero, kio bedaŭrinde ne okazas ĉie. — Komenciĝis nova kurso senpaga en la urba gimnazio, kie la direktoro S-ro Dro Spiess afable disponigis ĉambron.

Dresden. En la „Higiena Ekspozicio" dum la 16a—18a de Aŭg. okazis Internacia Antaŭkongreso, kiun ĉeestis pli ol 500 samideanoj, inter ili multaj eksterlandanoj. (Vidu la apartan artikolon.) — 10 oficistoj de la tiea urba tramo sukcese trapasis la ekzamenon de la Saksa Esperanto-Instituto. La ek-

zamenon, kiun gvidis S-ro Dro Schramm, ĉeestis S-roj direktoro Nier, supera inspektoro Böhmig kaj inĝeniero Mertens kiel reprezentantoj de la urba tramadministracio. — Fondiĝis nova grupo „Fideleco“ de katolikaj esperantistoj. Prezidanto estas S-ro Wenke.

Esslingen a. N. Dank' al la klopodoj de la tiea grupo la propagando ĉe la estroj de la superaj lernejoj havis bonan sukceson. 14 seminarianoj kaj 13 gimnazianoj kaj reallernejanoj partoprenas en du libertempaj kursoj, gvidataj de S-ro Dro phil. A. Mulert. — La tiea gazetaro ĉiam favore raportas pri Esperanto.

Gera (Reuss). S-ro Dro Ŝidlowski el Moskvo, ĉefinspektoro sanitara de lernejoj, vizitis kun sia fratino la grupon. Poste S-ro E. Ulitzsch Del. U. E. A. montris al ili la vidindaĵojn de la urbo kaj akompanis ilin al Neuhaus, kie propaganda vespero estis aranĝita.

Görlitz. „Esperanto - Societo Zamenhof“ ree malfermis la pordon de la societejo por enkonduki grandan amason da novaj membroj, varbitaj dum la sessemajna paŭzo. Novaj kursoj okazas merkredon, ĵaŭdon kaj vendredon. La grupo decidis, post la kurso doni premion al la plej bona lernanto.

Grossschönau, Sa. La grupo elektis novan estraron: S-roj J. Zosel (prez.), O. Häbler (vicprez.) R. Pilz (1a kas.), F-ino Else Göhle (2a kas.), S-ro K. Christoph (1a sekr.), F-ino E. Hartmann, (2a sekr.), S-ino Elsa Kleiner (bibl.). La oficejo restas ĉe S-ro Christoph, Grossschönau No. 304.

Hamburg. La 8an de Aŭg. Societo „Verda Stelo“ havis sian ĝeneralan kunvenon. Laŭ propono, direktita al la loka ligo, la grupo decidis aranĝi komunajn kursojn kun la aliaj lokaj grupoj. — La 8an de Sept., laŭ iniciato de S-ro Schöne, okazis en „Metropol-Theater“ kinematografa prezentado pri la „Sepa“ por la tiea esperantistaro. La direktoro de la teatro aliĝis kiel membro al societo „Verda Stelo“.

La 10an de Sept. „Verda Stelo“ faris multe vizitatan ekskurson al Aumühle-Bergedorf. — La 12an S-ro Hoffmeister faris tre interesan paroladon en la sama grupo pri la „Sepa“.

Hannover. La 6an de Sept. „Esperanto-Grupo“ havis sian ĉefkunvenon. Oni reelektis kiel estraron S-ron P. Gottgetreu (prez.), S-ron Bachrach (kas.), F-inon Schweizer (bibl.) kaj kiel sekretario estas nove elektita S-ro Wahlberg. Poste S-ino Hartog faris bonegan raporton pri la „Sepa“. — Post la 1a de Okt. la kunvenoj okazos en „Café-Restaurant Lange Laube“, Lange Laube 14, ĉiumarde je la $8^1/_2$ vespere.

Hirschfelde. Nova kurso senpaga komenciĝis.

Ilfeld a. Harz. La tiea grupo bone prosperas; dum la lasta tempo aliĝis multaj personoj. — La grupestro S-ro Albert Wendt proponas fondon de Nord-Germana Esperanto-Ligo kaj petas ĉiujn koncernajn grupojn interrilati kun li pri tiu ĉi afero. (Adr. S-ro A. Wendt, Ilfeld a. Harz, Kgl. Klosterschule.)

Kiel. La Esperanto-Oficejo Kiel nun estas Fleethörn 35. (S-ro A. H. Dittmer.) — La grupon aliĝis multaj maristoj de la imperiestra ŝiparo.

Kottbus. La societo komencis sian aŭtunan kaj vintran programon per regulaj kunvenoj semajnaj kaj, la 12an de Sept., per komenco de nova kurso por komencantoj. Jam kelkaj bonaj esperantistoj el la grupo transloĝiĝis eksterlanden, kaj al ĉiuj estis utila la scion de Esperanto.

Lübeck. Fondiĝis nova grupo sub la nomo „Komercista Esperanto-Grupo Lübeck“ kaj aliĝis al G. E. A., Nordalbinga Ligo kaj al la Loka Ligo Lübeck. La estraro estas jena: S-roj Heinr. Selmer (prez.), Fritz Koop (kas.), Carl Schüler (sekr.). La oficejo estas ĉe S-ro Selmer, Travelmannstr. 46. Kunvenoj okazas ĉiumarde en restoracio „Lachswehr“. Novaj kursoj komenciĝis por komercistoj en la „Instruista Seminario“. Ĝis nun aliĝis 21 membroj al la grupo.

Mannheim. Nova grupo estas fondita. Kunvenoj en restoracio „Graf Waldersee“, por komencantoj ĉiumarde kaj por progresintoj ĉiuĵaŭde.

Neuhaus a. R. „Esperantista grupo Gera“ tie aranĝis propagandan vesperon, en kiu S-ro Dro Ŝidlovski el Moskvo interese parolis pri siaj vojaĝoj tra Germanujo per Esperanto.

Oldenburg, Gr. En „Bund Deutscher Militär-Anwärter“ S-ro Frerichs faris propagandan paroladon pri Esperanto.

Penzig. „Esperanto-Societo Zamenhof“ el Görlitz tie en „Hotel zur Krone“ aranĝis sukcesplenan propagandan vesperon. Parolis S-roj Dro Goebel kaj Ferd. Mally. Prezentado de bela teatraĵo kaj dancado finis la vesperon. Grupo estos fondata, 29 personoj enskribis sin kiel membroj.

Potsdam. Mardon, la 17an de Okt., nova kurso komenciĝos ĉe la tieaj bontemplanoj. Ĝi estos malfermata per festa vespero, kiu samtempe celos propagandon. Estus granda ĝojo por la tieaj bontemplanoj kaj samideanoj, se oni afable alsendus ĝis tiam tre multe da kartsalutoj! Ili instigus la kursanojn kaj farus sukcesplenan propagandon. Adr.: S-ro Markau, Wollnerstr. 16, Potsdam.

Reichenau i. Sa. La 25an de Aŭg. la tiea „Esperanta grupo“ havis sian 2an ĉefkunvenon en hotelo „Phönix“. S-ro F. Köhler estis elektata nova kasisto, ĉar S-ro J. Heidrich, kiu ĝis nun havis ĉi tiun oficon, pro profesiaj devoj ne plu povas estri ĝin. La aliaj estraranoj estas reelektitaj. Por varbi novajn kursanojn, oni decidis aranĝi ekspozicion kaj fari propagandon en la tiea gazeto „Reichenauer Nachrichten“, kiu favoras Esperanton. Poste S-ro Pfennigwerth, estro de la grupo „La Progreso“ en Hirschfelde, kiu vizitis la grupon kiel gasto, raportis pri la Antaŭkongreso en Dresden.

Rostock. La tiea „Laborista Grupo“ aranĝis la 8an de Sept. propagandan kunvenon. S-ro Bock, Del. U. E. A., parolis pri „Esperanto und seine Bedeutung für die Arbeiterschaft“. Ĉeestis 110 personoj, kiuj montris viglan intereson. — Nova kurso, gvidata de S-ro Bock, komenciĝis.

St. Ingbert. La 16an de Sept. la grupo aranĝis Esperanto-feston en la salonego de „Harmonie“. — La tiea „Westpfälzische Zeitung“ tre favoras nian aferon.

Stettin. La 5an de Sept. „Esperantista Junularo“ havis sian jarkunvenon. Nova estraro estas elektita kaj konsistas el S-roj Fritz Ollhaber (prez.), Bismarckstr. 3; O. Brummund (sekr.); H. Lucas (kas.); W. Münster (bibl.).

Zittau. La 4a amika kunveno en Zittau okazos pro kelkaj kaŭzoj ne la 8an de Okt., sed la 15an de Okt., posttagmeze je la 3a en la grupejo „Hotel goldene Weintraube“. Espereble iu samideano, parto-

preninta la Antwerpen'an kongreson havos la afablecon mallonge raporti pri la kongreso. Ĉiuj samcelanoj el Zittau kaj ĉirkaŭaĵo estas petataj partopreni. Tia kunveno, dum kiu estas malpermesate paroli naciajn lingvojn, estas bona ekzercado por ĉiuj partoprenantoj.

H. K.

Gazetaro.

Ĉar tiu ĉi kajero estas speciala numero pri kongresoj, ni dediĉu la plej grandan spacon de tiu ĉi rubriko al la raportoj kaj opinioj, kiujn la germanaj gazetoj aperigis pri niaj diversaj kongresoj. Sed kie komenci? Antaŭ la verkanto de tiu ĉi rubriko kuŝas amasego da eltranĉaĵoj el gazetoj, en kiuj la esperantistaj kongresoj estas pli-malpli detale pritraktitaj. Kun ĝojo ni denove povas konstati, ke la favoraj raportoj pri nia afero pli kaj pli plimultiĝas, dum la malfavoraj kaj mokaj artikoloj pli kaj pli malaperas el la kolonoj de la ĉiutaga gazetaro. Tio estas sendube ankaŭ unu el la sukcesoj de niaj kongresoj internaciaj kaj naciaj. Tre bone oni povis observi ĉi tiun fakton dum la „Sepa" en Antwerpen. La tiea gazetaro dum la unuaj tagoj raportis ja ne tute malfavore, sed tamen indiferente kaj kelkafoje iomete moke pri nia afero. Sed vidinte la grandan sukceson de la kongreso, jam de la unua tago, la gazetoj varmiĝis pri la okazintaĵoj de la kongreso, kaj de tago al tago la raportoj fariĝis pli interesaj kaj pli entuziasmaj. Kaj ni estas konvinkitaj, se ĉiuj ĵurnalistoj, kiuj rigardas nian aferon ridinda aŭ sin tenas indiferente kontraŭ ĝi, vidus aŭ ĉeestus niajn kongresojn, la kontraŭbatalo kontraŭ la ideo de universala helplingvo kaj ties reprezentanto Esperanto baldaŭ ĉesus. Sed por tion atingi, niaj kongresoj estas nepre necesaj. Ni ne povas konsenti kun tiuj samideanoj, kiuj opinias, ke baldaŭ speciale niaj internaciaj kongresoj ne plu estos necesaj. Male, ĉiam denove ni montru al la mondo la progreson de nia afero per grandaj demonstracioj, en kiuj ni povas pruvi, ke nia lingvo vere estas vivanta, kaj ke ĝi taŭgas por ĉiuj rilatoj de interpopola interkompreniĝo. Nur tiam, „vidante per propraj okuloj", la indiferentuloj kaj kontraŭuloj iom post iom konvinkiĝos pri la grandioza ideo, kiu sidas en nia afero.

Alia afero estas, ĉu ankaŭ en la gazetoj ĉesos la atakoj kontraŭ ni flanke de tiuj personoj, kiuj volas feliĉigi la mondon per iu pli bona lingvo ol Esperanto. Kun la progreso de nia afero ankaŭ kreskas la envio de tiuj „pliboniguloj", kaj eble pli ol nun ili estonte kontraŭbatalos nin per malĝustaj kaj erarigaj artikoloj, provante per tio senkreditigi Esperanton. Ĉu ni devas timi ilin? Ne, tute ne! La praktikaj, prudentaj homoj, kiuj komprenas la ideon pri internacia lingvo, ne demandos kaj pripensos: ĉu tiu aŭ tiu vorto de la lingvo estas bone elektita, ĉu ĝi estas sufiĉe internacia, aŭ ĉu tiu aŭ tiu regulo de la gramatiko ŝajnas ŝanĝinda. Ili preferos kaj alprenos tiun lingvon, kiu havas la plej grandan disvastiĝon, kaj kiu jam de longe estos praktike uzita, dank' al la facileco, firmeco kaj bonega konstruiteco de tiu lingvo. Jen la ecoj de nia Esperanto, pri kies venko ni ne dubas eĉ unu momenton.

Sed ni iomete flankeniĝis. Do ni parolu pri la germana gazetaro. Ne estas eble nomi ĉiujn gazetojn, kiuj raportis pri la kongresoj de Antwerpen kaj Dresden. Sufiĉu la konstato, ke ni ricevis multe pli ol 300 eltranĉaĵoj el germanaj gazetoj, pritraktantajn la kongresojn. Kelkaj, ekz. *„Nimm mich mit"*, Berlin (N-ro 50) kaj *„Die Wochenschau"*, Düsseldorf (N-ro 35) aperigis bildojn kun klarigaj tekstoj pri la Sepa. Aliaj, ekz. *„Frankfurter Zeitung"*, Frankfurt a. M. ĉiutage per privataj telegramoj raportigis pri la kunsidoj de la Sepa, dum speciale la Dresden'aj gazetoj *„Dresdner Anzeiger"*, *Dresdener Nachrichten"*, *„Dresdner Neueste Nachrichten"* kaj *„Dresdner Journal"* dum la tagoj de la 18a ĝis la 21a de Aŭg. detale raportis pri la tiea Internacia Antaŭkongreso.

Kelkaj gazetoj ankaŭ aperigis interesajn artikolojn, kiuj estas verkitaj de specialaj raportantoj. El ili ni citas:

„National-Zeitung", Basel (9. 9.); *„Der Bund"*, Bern (8. 9.); *Bremer Tageblatt"*, Bremen (25. 8.); *„Krefelder Zeitung"* (27. 8.) kaj *„Niederrheinische Volks-Zeitung"* (26. 8.), Krefeld; *„Westpfälzische Zeitung"*, St. Ingbert (21., 26. kaj 31. 8.); *„Neue Züricher Zeitung"*, Zürich (11. 9.).

Strangan noton pri la Sepa ni trovis en *„Vossische Zeitung"*, Berlin (24. 8.); *„Tägliche Rundschau"*, Berlin (25. 8.) kaj *„Düsseldorfer Zeitung"* (27. 8.). En tiu artikoleto estas dirite, ke la Sepa okazis en B r u x e l l e s, kaj ke la esperantistoj ne povis interkonsenti pri la organizo de plej alta konsilantaro. Pro tio la kongresanoj preferis, plue trakti en unuopaj grupoj, kaj amuzege estis, vidi unuiĝintaj en specialaj grupoj la juristojn, vegetaranojn, Ruĝa-kruculojn kaj eĉ la katolikojn. — Ĉu estas necese diri pri tia absurdaĵo eĉ unu vorton? Bedaŭrinde nur estas, ke eĉ gravaj gazetoj senpripense represas tiajn sciigojn, senditajn al ili de iu senkonscienculo.

Tre favora al nia afero montras sin *„Laubaner Anzeiger und Zeitung"*, kiu ĉiusemajne raportas pri la novaĵoj el Esperantujo; same ĝi konstante pritraktas temojn, kiuj koncernas la ideon pri internacia lingvo.

En *„Mitteilungen der Handelskammer für den Regierungsbezirk Bromberg"* (N-ro 4/6, 1911) ni legis tre interesan juĝon de la Komerca Ĉambro de Bromberg pri Esperanto, donitan laŭ demando de la Esperanto-Centro en Potsdam. La juĝo, kies kopio ankaŭ estas sendita al la regiona registara prezidanto, rekomendas la enkondukon de Esperanto en la komercajn kaj aliajn similajn lernejojn.

En *„All' Deutschland"* (N-ro 32) nia redaktoro pritraktas la temon de malfacila interkompreniĝo inter la popoloj. Li aludas al la antaŭ ne longe okazinta tutslava kongreso en Belgrad, en kiu eĉ la reprezentantoj de sama raso ne povis interkompreniĝi kaj pro tio malpaciĝis. Fine li rekomendas Esperanton kiel helpilon, koncize raportante pri la ĝisnunaj sukcesoj de nia lingvo. — Por la aldono *„Handel und Wandel"* de la sama gazeto (N-ro 29), nia redaktoro verkis propagandan artikolon, kiu traktas pri la neceseco de Esperanto por komerco kaj industrio.

Aliaj propagandaj artikoloj aperis en: *„Danziger Zeitung"*, Danzig (11. 8.), „Esperanto und die Jugend" (Esp. kaj la junularo).

„Westfälischer Merkur", Münster i. W. (20. 8.), „Die internationalen Esperanto-Kongresse" (la internaciaj Esperanto-kongresoj).

„*Schleswiger Nachrichten*", Schleswig (18. 8.), „Der Kampf um die Weltsprache" (la batalo pro la mondlingvo); sciigo de G. E. A.

„*Deutsche Verkehrsblätter*", Berlin (31. 8.), „Was ist Esperanto" (kio estas Esperanto); represo de flugfolio de Esperanto Verlag Möller & Borel.

„*Die Eisenbahnbeamtin*", Breslau (16. 7.), „Welchen praktischen Wert hat eine Welthilfssprache für den internationalen Eisenbahnverkehr?" (Kian praktikan valoron universala helplingvo havas por la internaciaj fervojaj interrilatoj?) En tre lerta maniero tiu ĉi artikolo, direktita al fervojaj oficistinoj, pritraktas la demandon; kompreneble ĝi rekomendas la studon de Esperanto. *Ek.*

Internationale Esperanto-Bewegung.

Die amerikanische Methode sollten sich eigentlich alle Esperantisten zum Muster nehmen. Die Amerikaner sind praktische Menschen. Lange hat es gedauert, bis Esperanto dort Fuss fasste. Auch dort prüfte man zuerst; aber als man die Vorteile der Sprache erkannte, da hielt man sich nicht lange mit theoretischen Reflexionen auf, sondern man ging zum praktischen Gebrauch über. Man sandte einen Vertreter nach Dresden, sah die Vorzüge des Esperanto für die Tätigkeit des Roten Kreuzes und führte Esperanto für diese Zwecke ein. Auf dem Kongress in Barcelona überzeugte sich der offizielle Vertreter von dem Nutzen des Esperanto für die Schule, und Maryland war der erste Staat, der Esperanto in den Lehrplan der Schulen offiziell einführte. — Professor Ostwald schlug in der Zeitschrift für physikalische Chemie vor, die wichtigsten Abhandlungen in jenem Blatte in Ido zu resümieren; 51 Mitglieder des „Bureau of Standards" forderten, wie wir schon berichteten, zum Massenprotest gegen die Benutzung dieses kaum gekannten und praktisch bis jetzt nicht verwendeten Idioms auf und verlangten für diesen Zweck Esperanto. Dieser Einspruch scheint von Erfolg gekrönt zu sein. Auch andere Chemiker von Ruf haben sich dafür erklärt. So sagt Sir William Ramsay, gewiss eine Koryphäe in seinem Fach, dass die Chemie universelle Beziehungen habe, sie verlange daher auch eine universelle Sprache. Dafür eigne sich Esperanto vorzüglich. Es sei doch unmöglich, wenn sich die Chemie in Russland, Japan und China allgemein ausdehnen soll, dass man z. B. die 40 000 Zeichen der chinesischen Sprache erlerne. Auch Dr. W. O. Snelling, ein beamteter Chemiker in Pittsburg, fordert für die internationalen Kongresse auf dem Gebiete der Chemie den Gebrauch von Esperanto als Kongresssprache. — Auf eine andere praktische Art hat der Staat Kalifornien das Esperanto nützlich angewandt. Wie schon wiederholt im „G. E." berichtet wurde, bereist S-ro Parish aus Los Angelos im Auftrage der dortigen Handelskammer Frankreich, Italien und Spanien, um mit Hilfe seiner Esperantovorträge über die Schönheiten, Reichtümer und Quellen seines Vaterlandes weithin Aufklärung zu geben und Interesse für dasselbe zu erwecken. Jetzt lesen wir im *Amerika Esperantisto* einen Brief von ihm, in dem er selbst über die Erfolge seiner Tätigkeit berichtet, die er bei Nichtesperantisten als Mitglied der Handelskammer von Los Angelos, bei Esperantisten als praktischer Propagandist davontrug. Er ist erstaunt über die leichte Verständlichkeit durch Esperanto ausländischen Esperantisten gegenüber, Nichtesperantisten gegenüber durch die Lichtbilder, so dass auch sie oft glauben, die Sprache zu verstehen. Er wundert sich ferner, wie in so vielen Geschäften des Auslandes, wo an den Fenstern „English spoken!" steht, oft kaum jemand ist, der wirklich sich gut verständigen kann, oft schien auch eine solche Person gänzlich zu fehlen; ja selbst in Paris traf er Geschäfte, in denen es ihm nicht möglich war, sich mit den Englischsprechenden zu verständigen. Dagegen gelang es ihm häufig, sich in diesen Geschäften gut in Esperanto zu verständigen; oft fand er auch sehr gutsprechende Esperantisten in Geschäften, ohne dass eine Fensteraufschrift darauf hinwies. Er schliesst daraus, dass Esperanto schon viel weiter erlernt ist, als man solches aus der Zahl der in den Vereinen vorhandenen Mitglieder schliessen kann. Diese Beobachtungen eines Esperantisten, der doch wohl nur grössere Städte besucht, sind sehr wertvoll, nachahmungswürdig und lehrreich.

Die Internacia Fervojista Esperanto-Asocio veranstaltete während des diesjährigen Dänischen Esperanto-Kongresses in Kopenhagen ihre erste Hauptversammlung in den von der dänischen Eisenbahnvereinigung zur Verfügung gestellten Gesellschaftsräumen. Unter den Vorschlägen verdient der der Herren Hacker und Egnst aus Sachsen Erwähnung, dass alle esperantosprechenden Eisenbahnbeamten auch an der Uniform einen Esperantostern tragen, damit man sie erkennen kann. (Wollen und sollen die esperantosprechenden Eisenbahnangestellten dem Publikum etwas nützen, so ist dies bestimmt die notwendigste Forderung.)

Auch der Vorstand der TEKA hat nun durch ein Oficiala Bulteno seinen Mitgliedern die Mitteilung zugehen lassen, dass an dem Nichterscheinen der neuerwählten TEKA-Zeitung nur der Redakteur schuld sei, der auch auf mehrfache Anfragen keine Antwort gab. Der Vorstand schlägt daher vor, dieses Bulteno alle zwei Monate erscheinen zu lassen. Die erste Nummer bringt einige erfreuliche Nachrichten aus Aerztekreisen. In Lodz sprach Dr. Goldenberg auf dem Provinzialkongress der polnischen Aerzte, an dem 200 Aerzte teilnahmen, über Esperanto in der Medizin. Er rief grosses Interesse hervor, da vielen die Sprache neu und unbekannt war; schon am zweiten Tage waren alle Propaganda-Flugblätter und -Zeitungen vergriffen. — Auf dem internationalen Kongress der Psychiater sprach der Ehrenpräsident über die Bedeutung des Esperanto. — Der offizielle Delegierte des Roten-Kreuz-Komitees machte den Vorschlag, dass auf der nächsten Konferenz im Jahre 1912 die Frage: „Esperanto und das Rote Kreuz" eingehend besprochen würde. — Ebenso benutzte der bekannte Professor Forel die Gelegenheit einer wissenschaftlichen Reise durch Deutschland, Oesterreich und die Schweiz, um öfter über Esperanto zu sprechen, wie er auch in seinem Buch: „Die Kulturziele der Jetztzeit" zwei Seiten dem Esperanto widmet. — Dr. Jameson Johnston aus Dublin hielt vor den Offizieren des Königlichen Kollegiums der

Chirurgen zwei Vorträge über „Esperanto und das Rote Kreuz“ und über seine Reise durch Dänemark und Schweden mit Hilfe des Esperanto. Artikel über Esperanto erschienen in der „*Wochenschrift für Therapie und Hygiene des Auges*“ in Breslau und in *Rennes Medical*. Ferner wurde die Schrift von Dr. Juvning über „Morphinismus“ in einer Auflage von 30 000 Exemplaren in Esperanto herausgegeben.

Europa.

Belgien. Der 7. Internationale Esperantokongress hat in allen Teilen des Landes lebhaftes Interesse für Esperanto erweckt. In Antwerpen besonders haben sich viele neue Kursusteilnehmer gemeldet. — Ein grossartiger Propaganda-Abend, der von ca. 2000 Personen besucht war, wurde nach dem Kongress in Spa veranstaltet. (Siehe den Spezialbericht in dieser Nummer.) Bei dieser Gelegenheit wurde eine neue Gruppe gegründet, deren Ehrenvorsitz der Oberbürgermeister von Spa, S-ro Peltzer, annahm. Der Vorsitzende der Gruppe ist S-ro Decq, Direktor des städtischen Kurbades. Der letztere, sowie auch der stellvertretende Vorsitzende, Prof. Hault, waren Idisten, die sich nun dem Esperanto zugewandt haben, weil sie sich von der Ueberlegenheit des letzteren überzeugten. Zu den von Frau Dr. Biske eingerichteten Gratiskursen haben sich zahlreiche Teilnehmer gemeldet.

Frankreich. In Roubaix fand der Kongress der Federacio de la norda regiono im Juni statt. Die Esperantisten wurden vom Bürgermeister im Rathause begrüsst, wo auch der Kongress tagte. In der zu gleicher Zeit in R. eröffneten Provinzialausstellung war dem Esperanto ein bedeutender Platz überwiesen. — Gemäss dem Vorschlage des Schulinspektors wurden vom Stadtrat jährlich 100 Frcs. als Preise ausgesetzt für Schüler der höheren Bürgerschule, die freiwillig sich am Esperantounterricht in den öffentlichen Schulen beteiligten. — In Lyon sind mit Erlaubnis des Schulinspektors an der höheren Bürgerschule in der ersten und zweiten Klasse Esperantokurse eingeführt, an denen die Kinder mit grossem Eifer teilnahmen. Ein Kursus, der am 1. 4. begann, ist jetzt beendet. 29 Schüler nahmen an demselben teil und waren so bei der Sache, dass die Eltern dem Lehrer ihren Dank aussprachen, dass er die Anregung gegeben habe. Auch in der Gewerbeschule „La Martinière“ wurde der dort mit Erlaubnis des Direktors abgehaltene Esperantokursus mit einem Vortrage über den Nutzen des Esperanto beendet.

Grossbritannien. In Hull sind 2 Vizepräsidenten der dortigen Gruppe Parlamentsmitglieder. An der in Shipley im Juli abgehaltenen Zusammenkunft der Federacio de Yorkshire nahmen 60 Esperantisten teil; sie hielten auch eine Propagandaversammlung unter freiem Himmel ab. — In Coventry werden die Redakteure der Tageszeitungen *The Recorder* und *The Sentinet* in Zukunft jede Woche einen Artikel über Esperanto veröffentlichen. *The Recorder* fing an mit einer Artikelserie über das Thema: „Was ist Esperanto?“ — In Schottland fand der 6. Schottische Esperantistenkongress in Dundee statt. Er war gut besucht; die Esperantisten fanden bei der ganzen Bevölkerung freundliche und enthusiasmierte Aufnahme. Der Stadtrat empfing die Esperantisten in der Alberts-Galerie mit dem vollen Pomp einer Grossstadt und bewirtete sie später glänzend. Bei der Kongresssitzung, die in der Universität stattfand, sprachen einige offizielle Vertreter, denen S-roj Pollen und Warden antworteten. Grüsse wurden überbracht von den Schottischen Gruppen, sowie von Samideanoj aus Frankreich, Polen und Malta. Den Tag beschloss eine Theateraufführung von kleinen Esperantostücken.

Niederlande. In Haag wurde im Warenhause „Grand Bazar de Paris“ infolge der Tätigkeit des Haager Propagandakomitees ein Esperantokursus abgehalten, an dem sich 20 Angestellte des Warenhauses beteiligten. — Die Hollanda societo Esperantista beantragte bei dem Ministerium für die Eisenbahnen, dass diejenigen Angestellten, welche ihr Examen in Esperanto gut beständen, ein Geldgeschenk erhalten sollten und einen grünen Esperantostern an der Uniform tragen dürften. Das letztere wurde bewilligt, das erstere, das bestimmt ein grosser Ansporn zum Erlernen der Sprache gewesen wäre, bedauerlicherweise abgeschlagen. — In Rotterdam wurde im Juli die „Nederlanda societo de Fervojaj kaj Tramaj Esperantistoj“ gegründet. — In Venlo bildete sich unter dem Namen „Tra la tuta mondo“ eine Vereinigung von Eisenbahnangestellten, der schon 25 Angestellte beitraten; es wurde ihnen erlaubt, ein Stationszimmer zu ihren Versammlungen und Unterrichtsstunden zu benutzen.

Oesterreich-Ungarn. In Graz hat der dort seit 1908 bestehende „Akademische Esperanto-Verein“ seinen Namen in „Deutscher Akademischer Esperanto-Verein“ umgeändert. Die nichtdeutschen Studenten, welche dem Verein angehören, beabsichtigen einen Slawischen Akademischen Esperanto-Verein zu gründen (Sehr bedauerlich; Esperanto soll vereinigen, nicht trennen!). Ein Schüler der höheren Klasse des Gymnasiums zu Lemberg hielt als Schulaufgabe einen Vortrag über das Thema: „Der Zweck und die Zukunft der internationalen Hilfssprache Esperanto!“ Er entledigte sich seiner Aufgabe in so beredter und geschickter Weise, dass man ihn aufforderte, vor dem gesamten Lehrerkollegium und allen Mitschülern seinen Vortrag zu wiederholen. Er hatte die Freude, sogar einige seiner Lehrer für Esperanto zu gewinnen. Es folgte auch bald ein Kursus. (Ein ebenso lobenswertes wie nachahmungswertes Beispiel!) — In Wien arrangierte der dortige Klub das erste Esperanto-Tennisturnier; 100 Spieler kämpften um die ausgesetzten Preise, deren jeder mit einem Esperantostern versehen war. Die esperantistische Jugend beteiligte sich am Blumenkorso im Prater. Während desselben verteilten sie 15 000 Bukettchen, die mit einem Streifen versehen waren, auf dem die Inschrift stand: „Lerne Esperanto!“ Das schöndekorierte Fuhrwerk gewann den zweiten Preis. — Der Aeroklub beschloss auf die Bitte des Hauptmanns Engel, eines eifrigen Esperantisten, in die Legitimationspapiere jedes österreichischen Fliegers und Luftschiffers die Bitte an die Militär- und Zivilbehörden, dem Besitzer Hilfe und Schutz zu gewähren, auch in Esperanto aufzunehmen. Eine neue Gruppe entstand in Linz, und in Wien eine für Arbeiter unter dem Namen „Frateco“. Neue Kurse in Oderburg, Teschen und Baden b. Wien.

Rumänien. Zum Zweck der Propaganda veranstaltete die Esperantogruppe in Bukarest eines Sonntagabends eine Serenade auf dem schönen See des dortigen Stadtgartens „Ĉismeĝiu“. Die Beteiligung

der mit Esperantoflaggen und -sternen geschmückten Boote war zahlreich. Die Aufmerksamkeit der Nicht-esperantisten wurde durch das Absingen von Esperanto-liedern noch erhöht. — In Kalifat wurde eine neue Gruppe „Rondo Kalifat de R. E. S." gegründet. — Auf Ersuchen stellte in Ploeŝti der Minister ein Zimmer der höheren Knabenschule zum öffentlichen Esperantounterricht unentgeltlich zur Verfügung.

Samos. Von den 35 Städten, die auf Samos liegen, ist jetzt in 23 Städten der Esperantounterricht in den Schulen eingeführt, in den übrigen 12 soll er noch eingeführt werden. Im ganzen haben jetzt 857 Knaben und Mädchen am Esperantounterricht teilgenommen.

Afrika.

In Kairo fand ein internationaler Kongress für Blindenfürsorge statt, auf dem die Erlernung des Esperanto für die Blinden als sehr nützlich empfohlen wurde.

Oceanien.

Die Gruppe in Melbourne, die seit 5 Jahren regelmässig zusammenkommt, hat jetzt über 100 Mitglieder.

Dr. A.

Internacieco de la Fervojoj

kaj la „Internacia asocio de l'esperantistaj fervojistoj" (I. A. E. F.).

Internacieco, la trafvorto de la hodiaŭa homaro! En ĉiu metio, en ĉiu profesio kaj antaŭ ĉio en la rondo de la komercanoj jam de longe ni trovas internaciajn interrilatojn, tamen atingis ĉi tiuj rilatoj nur nuntempe sian plej altan stadion. Estas la modernaj interkomunikiloj, kiuj ebligis tian mirinde rapidan evolucion. Certe al la fervojo apartenas la plej grava parto de tiu ĉi sukceso.

La fervojoj estas kvazaŭ grandaj komercaj entreprenoj. En ĉiu lando, kiu pretendas esti kulturujo, oni trovas la ferajn relojn, ligantajn ankaŭ la plej malproksime loĝantajn popolojn; kaj en nekulturitaj landoj do la fervojo ĉiam preparas la eblecon por ĉia progreso. La homo nun ne plu povas ekzisti sen fervojo, tiam ankaŭ li havas rajtojn je ĝia ekzistado. Internaciaj institucioj kompreneble postulas internaciajn interkonsentojn. El ĉi tiuj devenis la diversaj internaciaj regularoj, kiuj efektive donis al la fervojo la internacian karakteron. Ju pli dense la relaj vojoj interkomunikas la diversajn ŝtatojn, ju pli multe samaj regularoj kunigas la fremdlandajn administraciojn al unu granda fervoja unuiĝo, des pli sentebla iĝas al la unuopa fervojisto la disigo kaŭzita per la malsamlingveco. La internaciaj interrilatoj ofte necesigas la reciprokan interŝanĝon de skribaĵoj. En najbaraj landoj eble per unu el la ambaŭ naciaj lingvoj oni povas atingi la deziritan celon; multe pli malfacila estas la kompreniĝo inter space malproksimaj nacioj, precipe inter tiuj, kiuj eĉ ne havas la saman lingvan devenon, tiam ĉefe la lingvo estas la plej granda baro. Ĉiu fervoja direkcio per tio estas devigata vivteni multe da oficistoj, kiuj, sciante la gravajn lingvojn, tradukas alvenintajn aŭ forsendotajn skribaĵojn. Plej ofte oni aranĝas apartan tradukejon. Ĝia subtenado kostas al la ŝtato aŭ al la koncerna privata fervoja societo grandajn monsumojn. Ankaŭ la granda amaso da diverslingvaj formularoj ne estas malmultekosta. Plej grandan malprofiton signifas la tempo, perdita per la daŭro de la tradukado. En la interno de la provinco kompreneble oni ne povas trovi tradukistojn, kaj la leteroj, difinitaj por la eksterlando, estas sendataj al la direkcio aŭ al la limtradukejo, kaj tie oni ilin prilaboras laŭvice. La prokrasto estas neevitebla. Sed perdita tempo ĉiam signifas perditan monon. La plendoj de la komercistaro oftiĝas jaron post jaro pri la malrapida forigado de kalkuleraroj, tariferaroj, konfliktoj kaj disputoj devenintaj el leteraj diskutoj internaciaj, kiuj estas neeviteblaj dum la fiksado de la kompensa sumo por perdo aŭ difekto de komercaĵoj, sendaĵoj k. t. p. La komercisto postulas sian monon. ĉar li ĝin bezonas, sed la fervojestraro ne povas pagi antaŭ la difino de la kulpa fervojo.

Sed ne nur la komercaj interrilatoj pretendas internacian komprenilon, sed ankaŭ tiuj fervojaj organizoj, kies celo estas malhelpi akcidentojn, havus certe grandan profiton. Ne ĉie la fervojaj saviloj estas tiel bonstataj kiel en Germanujo, malgraŭ ĉio mi tute ne estas konvinkita, ĉu ne ankaŭ ni povas plie lerni de aliaj nacioj. Eĉ la plej malvalora elpensaĵo el ĉi tiu speco eble iĝos grava por la vivo de la vojaĝanto.

Ni havas internaciajn leĝojn, internaciajn regularojn, sed internacie uzebla lingvo ĝis nun ankoraŭ mankis. Fine nia kara Majstro Dro Zamenhof, donacis al ni sian genian eltrovaĵon Esperanto. Kiel rapide foriĝus ĉiuj baroj konstruitaj de la malsamlingveco, se la administracioj pli ol nun helpus la disvastigadon de nia lingvo! Jam unu esperantisto en ĉiu iom granda stacio silentigos certe tiujn pravigitajn plendojn de la komercanoj. Ĉu tiu ĉi celo estas neatingebla por ni? Nepre ne! Laŭ mia opinio tio estas sufiĉa motivo por la fervojaj administracioj interesiĝi pri la Esperanto-movado kaj por la komercistaro ĝi estas sufiĉa kaŭzo postuli ĉi tiun intereson de la registaroj, ĉefe de la fervojestraroj.

La batalo ne estos vana, kaj ĝi estas inda esti farata. La fondo de la „Internacia Asocio de l'esperantistaj fervojistoj" dum la kongreso en Barcelono estis la komenco, la fondo de propra ĵurnalo internacia de tiu ĉi unuiĝo dum la Kopenhagen'a kongreso estis plua granda paŝo antaŭen. Anoj el dekkvin nacioj apartenas jam nun al ĉi tiu asocio, tamen multe da esperantistaj fervojistoj ankoraŭ staras indiferente, kaj ĉefe ili per tio estas petataj subteni la „I. A. E. F." per aliĝo kaj kunlaboro diligenta. Estas nia vico vidigi al la estraro, kiel facile ni nin interkomprenigas pri profesiaj aferoj. Tiamaniere konvinkite pri la taŭgeco de nia lingvo, oni ne rifuzos al ni la necesan helpon.

C. Bendel,
Sekretario de la saksa Sekcio de l' I. A. E. F. ĉefstacidomo Dresden.

Erster allgemeiner Kongress der Rassen.

London, 26.—29. Juli 1911.

South-Kensington, wo sich in der Nachbarschaft verschiedener Museen das stattliche Gebäude der University of London erhebt, war in der

letzten Woche des Juli 1911 der Schauplatz eines bedeutungsvollen Ereignisses: Zum ersten Male haben sich Vertreter aller Menschenrassen ein Stelldichein gegeben, um die Verschiedenheiten der Rassen zu erörtern, ein besseres Verständnis zwischen ihnen anzubahnen und ein friedliches Zusammenwirken zu ermöglichen.

Ein solcher Kongress, in seiner Art in der Geschichte ohne Beispiel, ist ein Resultat des modernen Verkehrs und des Eindringens der Ideen moderner Zivilisation in alle Gebiete der Erde. Er zeigt, dass die Dinge sich in der Welt nicht immer in gleicher Weise wiederholen. Während vor noch nicht langer Zeit die Politiker z. B. von einer „gelben Gefahr" sprachen, und hinter den aktuellen Konflikten zwischen den europäischen Völkern bereits das Gespenst noch furchtbarerer Kämpfe zwischen den Hauptrassen der Erde erblicken zu müssen glaubten, sind inzwischen bereits die Faktoren erheblich erstarkt, die einer solchen Entwicklung entgegenwirken und vorbeugen wollen. Die Teilnehmer an dem Kongress der Rassen werden die Ueberzeugung mit sich genommen haben, dass es hinfort eine Menschheit gibt, deren Glieder gemeinsame Aufgaben zu lösen haben, und dieses Bewusstsein erhebt über den Standpunkt des wechselseitigen Zerfleischens. Wie nur in dem kranken Menschen die Organe sich gegenseitig in ihrer Funktion stören, im gesunden Körper aber alle zu einem harmonischen Ganzen zusammenwirken, so ist auch in der Menschheit als Ganzes der Kampf der Teile ein Krankheitsprozess, der überwunden werden muss.

Gegenstand des Kongresses war, „zu diskutieren, im Lichte der modernen Wissenschaft und des modernen Gewissens, die allgemeinen Beziehungen zwischen Ost und West, zwischen sogenannten weissen und farbigen Völkern, um zwischen ihnen ein volleres Verständnis und freundschaftliches Zusammenwirken zu ermöglichen". Die erste Anregung war gegeben von Felix Adler, Professor für soziale Ethik an der Columbia-Universität, New-York, bei Gelegenheit einer ethischen Konferenz in Eisenach 1906. Der kühne Gedanke fand Zustimmung in weitesten Kreisen. Die Personen, die für seine Verwirklichung eintraten, gehören mehr als 50 verschiedenen Ländern an; unter ihnen waren über 30 Präsidenten von Parlamenten (für Deutschland Graf von Schwerin-Löwitz, Präsident des Reichstags), die Mehrzahl der Mitglieder des Dauernden Schiedsgerichtshofes und der Delegierten der Zweiten Haager Konferenz, zwölf britische Gouverneure und acht britische Premiers, über 40 Kolonialbischöfe, zirka 130 Professoren für internationales Recht, die leitenden Anthropologen und Soziologen, die Beamten und Majorität des Rates der Interparlamentarischen Union, und andere ausgezeichnete Persönlichkeiten.

Die umfangreiche Organisation des Kongresses lag in den Händen von Herrn Gustav Spiller, London. Die Arbeiten waren in der Weise verteilt, dass 50 Vertreter verschiedener Rassen und Autoritäten in Rassenfragen zur Abfassung von Berichten eingeladen waren, die übersichtlich geordnet, in ihrer Gesamtheit einen stattlichen Band von 500 Seiten bildeten, der den aktiven Mitgliedern des Kongresses schon einen Monat vor Beginn der Sitzungen zugesandt wurde. Es war auf diese Weise möglich, sich über den Gegenstand der Verhandlungen gründlich im voraus zu unterrichten. Die Berichte wurden bei Beginn des Kongresses als gelesen vorausgesetzt, und die Sitzungen selbst waren nur der Diskussion bestimmt. Für den einzelnen Sprecher war ein Zeitraum von 7 Minuten festgesetzt.*)

Unter den deutschen Verfassern von Berichten seien zitiert: Prof. Dr. Felix von Luschan, Anthropologe und Ethnologe an der Universität Berlin; Dr. Ferdinand Tönnies (Eutin), Professor für Soziologie an der Universität Kiel; Dr. Walter Schücking, Professor für internationales Recht an der Universität Marburg. Von in Esperantokreisen wohlbekannten Personen ist natürlich vor allem Dr. Zamenhof zu nennen, ferner die bekannten Internationalisten La Fontaine-Brüssel, Estournelles de Constans-Paris, Fried-Wien. Letzterer (wie auch Zamenhof) war leider nicht persönlich anwesend. Seine Vorschläge für einen Bund der pazifistischen Presse schienen mir sehr beachtenswert, wurden aber nicht viel diskutiert. — Von sonstigen interessanten Berichten sind hervorzuheben: Lyde-London (Einfluss des Klimas auf die Hautfarbe), Prof. Dr. Boas-New-York (Veränderlichkeit des menschlichen Typus in körperlicher Beziehung, insbesondere über die physischen Veränderungen, die bei den Kindern der Einwanderer in Amerika nachweisbar sind), Schwester Nivedita-Indien (Gegenwärtige Stellung der Frau bei den verschiedenen Völkern), Yaschtschenko (Die Rolle Russlands in der Annäherung von Osten und Westen), Croxton und Lauck-Washington (Ueber Beziehungen zwischen Arbeitslöhnen und Auswanderung). — Vier Berichterstatter waren für internationale Sprache eingetreten. Wu Ting Fang-China erklärt die Sache für sehr dringend und schlägt vor, die englische Sprache zu reformieren, sowie eine internationale Regierungskonferenz einzuberufen, um irgendeine Sprache — lebendig oder tot — für internationalen Gebrauch auszuwählen. Margolionth-Oxford wünscht die Wahl einer der drei Hauptsprachen: Englisch, Französisch oder Deutsch. Er erkennt an, dass es wissenschaftliche Prinzipien gibt, nach denen z. B. das Englisch theoretisch dem Arabischen überlegen ist. Von den drei genannten Sprachen kann aber nach ihm keine als die beste bezeichnet werden. Eine neue Sprache zu schaffen sei unökonomisch und es empfehle sich die Annahme derjenigen Sprache, die bereits die grösste Verbreitung hat, und die Erhaltung der dieser Sprache eigenen Schätze an Literatur, Wortschatz usw. zugunsten der ganzen Welt. Margolionth schreibt unverkennbar „pro domo". Dass die Oekonomie weit besser gewahrt bleibt, wenn die Literatur aller Länder erhalten bleibt, und zugleich auf dem Wege der Uebersetzung in eine neutrale Sprache der ganzen Welt zugänglich gemacht wird, braucht hier kaum bewiesen zu werden. Im übrigen ist diese unrichtige Theorie durch die Tatsachen hinreichend widerlegt. Tönnies-Eutin wünscht gleichfalls eine internationale Sprache, fürchtet aber ein Kunstprodukt und glaubt am ersten noch an ein

*) Die Kongresssprachen waren (offiziell) Englisch, Französisch, Deutsch und Italienisch. Andere Sprachen, wie Spanisch, Japanisch, Persisch, Indisch waren nicht prinzipiell ausgeschlossen und wurden gelegentlich angewandt. Esperanto war als Kongresssprache nicht gewünscht. Weitaus die Mehrzahl der Teilnehmer bediente sich des Englischen. Die Sprachenfrage trat hinter den Hauptgegenstand des Kongresses zurück. Um so mehr ist zu wünschen, dass sie einmal in den Vordergrund treten möge.

Wiederaufleben des Lateinischen. Wertvolle Gedanken wurden von ihm in der Richtung geäussert, dass der Uebersetzung im literarischen Leben ein grösserer Raum eingeräumt werden und das Uebersetzen selbst als Kunst betrachtet werden müsse. — Der Bericht von Zamenhof entwickelt den Gedanken, dass zur Einigung der Menschen eine gemeinsame Religion erforderlich sei und diese nur durch die Sprache kommen könne. Der Gedanke, unbeschadet aller privaten, nationalen und religiösen Verschiedenheiten im internationalen Verkehr eine neutrale Sprache anzuwenden, im Zusammenhang mit bestimmten international anerkannten Lebensgrundsätzen, ist von allen Kongressberichten nur von Zamenhof, und von ihm in ausserordentlich klarer und bestimmter Weise formuliert worden. Darin liegt ein Zeugnis für die gute sachliche Begründung des Esperantismus. Von Ido war während des ganzen Kongresses so gut wie gar nicht die Rede. Einige Personen sahen in Esperanto eine bedenkliche „Gleichmachung", und betonten, dass auch Esperanto den Krieg nicht abschaffen werde (v. Luschan).

Von Esperantisten waren auf dem Kongress anwesend: Pollen, Mann, Miss Lawrence, Moscheles, Blaise, Isaacks, Brown-London, Hermant-Paris, Fleck-München, Schmiedeberg-Delitzsch, Frl. Steinbach-Leipzig, Marchand unterzeichnet; ferner noch mehrere Damen, deren Namen mir nicht erinnerlich sind. Zahlreiche Personen sympathisierten mit Esperanto, vor allem Giesswein-Budapest, insbesondere auch mehrere Chinesen, u. a. Herr Lim Boon Keng, der als chinesischer Delegierter zur Eröffnung der Hygiene-Ausstellung in Dresden gewesen war, suchte auch persönlich das Bureau der British Esperanto-Association auf. — Ein anderer Chinese, dem Esperanto bereits wohlbekannt war, erzählte davon, dass er beschäftigt sei, die chinesische Schrift in eine Art Stenographiesystem umzuwandeln. — Schreiber dieser Zeilen hatte, in dem Hang nach Objektivität, eine kleine Ausstellung von Büchern über Internationale Sprache veranstaltet, teils allgemein theoretisch, teils über die verschiedenen Projekte Volapük, Novilatin, Universal, Ido, Ilo, Ile usw. nebst Probeexemplaren von Esperantoliteratur, Fundament, Wörterbücher und verschiedene Anwendungen des Esperanto, besonders auf dem Gebiete des Internationalismus. Propagandazettel und Einladungskarten für den Antwerpener Kongress wurden verteilt. — British Esperanto-Asociation hatte gleichfalls Esperantomaterial ausgestellt. Die britischen Esperantisten, insbesondere Miss Lawrence, waren unermüdlich in der Ausstellung tätig, und von den 1200 Kongressteilnehmern haben wohl ziemlich alle etwas von Esperanto erfahren. — Am Dienstagnachmittag um 5 Uhr war ein kleines improvisiertes Esperantomeeting; leider gleichzeitig mit einer besonderen Sitzung, in der die Frage der indischen Bevölkerung diskutiert wurde. Es nahmen immerhin ca. 30 Personen teil; es sprachen Pollen, Mann, Schmiedeberg (letzterer überbrachte die Grüsse des Deutschen Esperanto-Bundes). Hermant-Paris brachte eine Resolution vor, welche späterhin dem Kongresskomitee schriftlich unterbreitet wurde. Es sprach noch Moscheles-London, leider zu leise und nicht genügend eindrucksvoll, so dass die Mehrzahl der Interessenten sich wieder zerstreute. Doch wurden zweifellos neue Anhänger für die Sache gewonnen. — Am Freitagabend fanden sich die Mehrzahl der Esperantisten im Londoner Club zusammen. Herr Schmiedeberg gab in ausgezeichneter Weise die Eindrücke des Kongresses wieder. Unterzeichneter hob hervor, dass das Rassenproblem an die Esperantisten bisher noch wenig herangetreten sei. Mann führte dies weiter aus. Der Kongress der Rassen war, wie er sagte, „pli esperantisma eĉ ol la esperantistaj kongresoj". Nach ihm sprach noch Hermant. Auch Frau Schmiedeberg hielt eine kurze Ansprache. Alle werden sich der freundlichen Aufnahme im Londoner Club gern erinnern.

Am Sonnabendnachmittag stand endlich das Thema „Internationale Sprache" auf der Tagesordnung des Kongresses. Leider blieb dafür nur eine Stunde, und zwar die letzte Stunde des letzten Tages. Die geschäftliche Sitzung des Kongresses hatte schon stattgefunden. Professor Adler und der Vorsitzende Lord Weardale hatten sich bereits verabschiedet, und viele andere Personen waren schon abgereist, Trotzdem hielt noch ein beträchtliches Publikum aus. so dass die Diskussion nicht überflüssig war. Pollen, Mann und Hermant hoben in klarer und nachdrücklicher Weise die Bedeutung und weite Verbreitung des Esperanto hervor. Mann riet den Kongressisten, das Esperanto zu ihrem Nutzen auszubeuten. Auch Moscheles sprach noch kurz. Nachdem zum Schluss ein indischer Priester dem Kongress seinen Segen erteilt hatte, ging man auseinander. Unzweifelhaft ist, wenn auch unser Gegenstand etwas zu kurz und nebensächlich behandelt wurde, da er ja eigentlich das Programm des Kongresses überschritt, der Gedanke an eine internationale Sprache in weiteste Kreise getragen worden. Man wird in Esperantujo hinfort mehr als bisher mit den Interessen der farbigen Völker rechnen müssen; die Früchte der auf dem Kongress der Rassen gegebenen Anregungen werden sich voraussichtlich nach einiger Zeit erkennen lassen.

Auf den Verlauf der sonstigen Kongressdiskussion einzugehen, würde hier zu weit führen. Ausführliche Berichte darüber sind schon an anderen Stellen erschienen. Ich möchte aber den vorliegenden Bericht nicht schliessen, ohne der zahlreichen Anregungen zu gedenken, die sich nebenher und besonders durch die Ausstellung ergaben. Eine grosse Zahl von farbigen Bildern und Photographien, sowie ein schöner Lichtbildervortrag von Prof. Haddon-Cambridge gaben einen guten Begriff von dem Gesichtspunkt der anthropologischen Wissenschaft. (Anthropologen und internationale Juristen hatten besondere Sitzungen vor dem eigentlichen Kongress.) Ganz besonders interessierten mich aber die zahlreichen Broschüren, die über verschiedene Gegenstände verteilt wurden. Neben der Esperantobewegung trat besonders hervor die Gesellschaft für ethische Kultur, welche, von Amerika ausgehend, in England eine gewisse Verwandtschaft mit dem Deutschen Monistenbund zeigt; ferner zahlreiche religiöse Schriften und Prospekte über indische und mohammedanische Religion, Konfuzianismus, über vergleichende Mythologie, über Theosophie, Flugschrift für katholische Kirche in Esperanto, endlich verschiedene Schriften für liberales Christentum und christliche Missionsbestrebungen.

An den verschiedenen gesellschaftlichen Veranstaltungen des Kongresses, Festessen, Ausflügen usw. konnte ich leider nicht teilnehmen. Möge der vor-

liegende Bericht in seiner Unvollkommenheit doch eine Vorstellung von dem grossen Ereignis geben, das, symptomatisch für unsere Zeit, gewiss noch weithin fortwirken wird.

Dr. W. Marchand, London.

Die Betonungslehre in Esperanto und Ido.

Die vom Deutschen Weltsprache-Bund Herrn Dr. Kandt angekündigte Antwort auf seine Frage wegen der Betonungslehre (Julinummer, S. 157) ist eingetroffen. Sie lautet:

Berlin-Charlottenburg, 29. Juni 1911.

Herrn Dr. M. Kandt, Bromberg.

Sehr geehrter Herr Doktor!

Auf Ihr geschätztes Schreiben vom 9. cr. teilt uns Herr Prof. Couturat unterm 23. cr. folgendes mit:

„Die Frage der Betonung ist oft und lange in den ersten drei Jahren des *Progreso* (siehe I, 382 und die Tabellen) erörtert worden. Sie ist nach langer Diskussion und Prüfung von der Akademie gelöst worden, und man hat die Regel angenommen, die von Prof. Jespersen vorgeschlagen wurde (II, 583). Herr Dr. Kandt war durchaus frei, seine Vorschläge oder Kritiken einzusenden. Er weiss recht gut, dass um Aufklärungen zu erhalten, man sich nicht an ‚verschiedene Idisten' wenden darf, die mehr oder minder kompetent sind, sondern an die Akademie oder *Progreso*. Er weiss auch, dass wir nicht private Diskussion annehmen. Wenn er also Antwort zu haben wünscht, so muss er die Diskussion in seinem Blatte, d. h. im *Germana Esperantisto* annehmen. Denn die Leser des *Progreso* kennen unsere Motive, aber die esperantistischen Leser nicht.

In der Zwischenzeit müsste er aus Loyalität die Versendung der Postkarte, wie er Ihnen eine geschickt hat, unterlassen; denn diese Postkarte ist ganz unexakt, absurd und selbst unverständlich. Die geringste Loyalität, die wir fordern dürfen, ist, dass man den Text der Beschlüsse der Akademie veröffentlicht und nicht phantastische Texte, die nur mit der Absicht redigiert sind, das Publikum zu täuschen. Und wenn man will, dass wir diskutieren, so müsste man unsere Antwort abwarten. Ich füge hinzu, dass ich die Loyalität von Dr. Kandt nach der Antwort beurteilen werde, die er Ihrer Antwort geben wird." (Uebersetzt aus Ido.)

Wir haben diesen Ausführungen, die wir wörtlich dem Schreiben des Herrn Prof. Couturat entnommen haben, vorläufig nichts hinzuzufügen.

Ihren weiteren Mitteilungen sehen wir gern entgegen.

Hochachtungsvoll
Deutscher Weltsprache-Bund.
(gez.) I. A. *Fasse.*

*

Aus dem vorstehenden Schreiben ersieht man, dass auf das streng sachlich gehaltene Schreiben des Herrn Dr. Kandt eine Antwort einging, in der Herr Couturat in der stets bei ihm beliebten Weise persönlich wird und dem Gegner an Stelle ehrlicher Ueberzeugung unterschiebt, er wolle „das Publikum täuschen".

Die Antwort, die Herr Dr. Kandt auf dieses Schreiben gab, ist daher eigentlich viel zu milde ausgefallen. Er antwortete folgendes:

Bromberg, den 21. Juli 1911.

An den
Deutschen Weltsprache-Bund
z. Hd. Herrn Fasse,
Berlin-Charlottenburg
Wielandstr. 7.

Auf Ihr Geehrtes vom 29. v. M. erwidere ich ergebenst folgendes:

Sie hatten in Ihrem „Rundschreiben an alle Esperantisten Deutschlands" zu einer freimütigen Kritik des Ido aufgefordert. Danach durfte ich wohl annehmen, dass Sie selbst über die Eigenschaften des Ido hinreichend unterrichtet sind, um Rede und Antwort zu stehen. Aus Ihrer gefl. Zuschrift ersehe ich aber, dass ich mich in dieser Hinsicht getäuscht habe, und dass Sie selbst nicht wissen, worin eigentlich die Vorzüge des Ido bestehen, sondern genötigt sind, jede einzelne Frage erst an Herrn Couturat nach Paris zur Beantwortung weiterzugeben.

Ich würde mich selbstverständlich niemals mit einem frischgebackenen Idisten in eine Korrespondenz über die Frage „Eperanto oder Ido" einlassen; denn ich würde annehmen, dass er nur nachspricht, was ihm von anderer Seite erzählt worden ist, ohne sich selbst bereits ein Urteil bilden zu können. Aber von den „Chefi" der deutschen Ido-Bewegung durfte ich allerdings wohl annehmen, dass sie soweit die Materie beherrschen, um selbständig eine Antwort geben zu können. Ja, nach Ihrer Herausforderung aller Esperantisten Deutschlands sind Sie hierzu gewissermassen verpflichtet. Anstatt dessen müssen Sie sich hilfesuchend an Herrn Prof. Couturat wenden.

Schon in diesem einen Punkte zeigt sich der gewaltige Unterschied zwischen Esperanto und Ido. Fragen Sie jeden Gruppenvorsitzenden, ja selbst ein einfaches Gruppenmitglied, das Esperanto in Wort und Schrift beherrscht und die Bewegung kennt, nach irgendeinem Punkte, so wird der Betreffende sich nicht hilfesuchend an den „Deutschen Esperanto-Bund", oder gar an das „Centra Oficejo", oder die Akademie in Paris wenden, sondern jeder einzelne von uns ist in der Lage, Auskunft über Esperanto und seine Vorzüge zu geben.

Nun geht aus dem Schreiben des Herrn Couturat hervor, dass er in dem Wahne lebt, dass wir Esperantisten bereits seiner Herrschaft unterworfen sind und genötigt wären, uns an „Averti", die er erlässt, zu binden. Obgleich kein Beschluss weder der idistischen „Direktion", noch der Akademie oder der „Aufsichtsbehörde des Weltsprachamts in Bern", in dieser Sache vorliegt, so scheint doch Herr Couturat der Ansicht zu sein, dass eine Privatäusserung von ihm im „*Progreso*" als bindend nicht nur für die Idisten, sondern auch für die Esperantisten angesehen werden muss. Da irrt er sich, was die Esperantisten betrifft, ganz gewaltig, und ich möchte auch bezweifeln, ob sich sämtliche Idisten so löblich dem Begehren des Herrn Couturat unterwerfen werden, wie es der Deutsche Weltsprache-Bund getan hat.

Jedenfalls beweist die Warnung des Herrn Couturat, dass die Idisten zwar fürchten, von Esperantisten bekehrt zu werden, nicht aber hoffen, in einer Auseinandersetzung mit den Esperantisten diese zu sich herüberzuziehen. Von esperantistischer Seite aus wird niemals eine solche Warnung, sich in Privatkorrespondenz einzulassen, ergehen. Wer dies tun will, mag es ruhig tun; wir fürchten jedenfalls nichts davon. Es besteht in dieser Frage anscheinend eine Meinungsverschiedenheit zwischen dem *Idano* und Herrn Couturat; denn im *Idano* war noch vor kurzem, mit Hinblick auf die Frankfurter Zusammenkünfte, der Wunsch ausgesprochen worden, dass derartige Aussprachen recht oft stattfinden möchten. Oder gilt die Warnung nur für Korrespondenzen, nicht auch für Aussprachen? Das wäre bezeichnend!

Wenn bereits über einen einzigen Punkt, den der Betonung im Esperanto und Ido, der Deutsche Weltsprache-Bund genötigt ist, stets meine Gegenäusserung erst nach Paris zu einer Rückäusserung zu senden und eine Anweisung des Herrn Couturat abzuwarten, so glaube ich recht alt werden zu müssen, ehe ich mich mit Ihnen über alle streitigen Punkte auseinandergesetzt habe. Ich würde mich also genötigt sehen, auf eine weitere Kritik des Ido zu verzichten, wenn Sie auch fernerhin gezwungen sein sollten, dem Befehl des Herrn Couturat zu gehorchen, und nicht in der Lage sind, ein selbständiges Urteil abzugeben.

Ich komme nun zur Sache selbst. Den „*Progreso*" habe ich von Anfang an bis zum Schluss gelesen, so langweilig auch zumeist die Lektüre ist. Ich muss nun meinem Erstaunen darüber Ausdruck geben, dass Herr Couturat Band I, Seite 382 zitiert. Wahrscheinlich hat er die damals erteilte Antwort nicht zu Ende gelesen, denn es heisst auf Seite 384 wörtlich: „Kad on povas acentizar altre kam sur la prelasta la vorti: agonio, alegorio, amfibio, analogio, ceremonio, elegio, energio, epidemio, farmacio, filozofio, galerio, garantio, genio, geografio, geologio, geometrio, harmonio, hernio, hostio, kemio, kirurgio, komedio, kopio, litanio, manio, melodio, mesio, mumio, parodio, poezio, simfonio, simpatio, teologio, teorio, tragedio, utopio, zoologio?" Hierzu gehört die Fussnote: „Ta exempli montras, pro quo on ne povis adoptar altra regulo pri acentizo, exemple la regulo di Idiom-Neutral: acentizar la vokalo qua preiras la lasta konsonanto Irga quan regulo on adoptus, on havus „ecepti", se on ne modifikus konsequante l' ortografio." Damals hiess es also, dass jede Aenderung Ausnahmen herbeiführen würde; es sei denn, dass man die Orthographie änderte. Trotzdem ist dies hinterher geschehen und man betont jetzt alle die genannten Wörter auf der drittletzten Silbe.

Couturat ging beim Aufstellen dieser Liste offenbar vom französischen „Sprachgefühl" aus, da uns Deutschen die von mir unterstrichenen Worte besser auf der drittletzten Silbe liegen. Wenn nun nach dem Grunde gefragt wird, weshalb diese falsche Betonung gewählt worden ist, so steht dem eine viel kleinere Liste von Worten auf Seite 384 gegenüber, bei denen dem deutschen resp. französischen „Sprachgefühl" eine Betonung auf der drittletzten Silbe richtiger erscheint. Es gibt eben eine internationale Betonung nicht, was mir selbst ein Frankfurter Idist zugab; es ist eine Utopie, einer solchen nachzujagen, und deshalb ist es das richtigste, wie es Esperanto tut, eine ganz einfache Regel zu haben.

Herr Couturat, „der Friedliebende", pflegt ja stets, während er die Friedensschalmei bläst, mit Keulen um sich zu hauen, und da er niemals imstande ist, bei einem Gegner ehrliche Ueberzeugung anzunehmen, sondern stets persönlich wird, wie ihm dies auch von einem englischen Idisten bestätigt worden ist, so wirft er mir vor, dass ich die Postkarte bewusst redigiert habe in der Absicht, das Publikum zu täuschen. Herr Couturat kann sicher sein, dass ich ihn dieser Aeusserung wegen nicht wegen Beleidigung belangen werde; derartige Aeusserungen muss man nur niedriger hängen und ihnen weiter keinen Wert beilegen. Denn sie richten sich selbst und den, der sie getan hat. Aber ich fordere Sie auf, mir diejenigen Punkte zu nennen, in denen meine Postkarte Fehler enthält. Ich bemerke, dass ich mich an die Ido-Grammatik von Janotta gehalten habe und nur diejenigen Zusätze gemacht habe, die die Unvollständigkeit jener Grammatik erforderte. Ich bin selbstverständlich so loyal, um bei der neuen Ausgabe der Postkarte Aenderungen vorzunehmen, wenn mir Irrtümer nachgewiesen werden.

Herr Couturat irrt sich, wenn er sagt, dass der „*Germana Esperantisto*" mein Journal ist. Ich persönlich habe mit diesem Journal nicht mehr zu tun, wie jeder andere Mitarbeiter, und es steht vollkommen im Belieben des Redakteurs, ob er einen Artikel von mir aufnehmen will oder nicht. Aber auch als Geschäftsführer des Deutschen Esperanto-Bundes steht mir nur ein beschränkter Raum im „*Germana Esperantisto*" zur Verfügung, so dass ich genötigt bin, meine Mitteilungen auf das Allernotwendigste und Wichtigste zu beschränken. Da ich aber die Ido-Bewegung nicht zu wichtigen Sachen rechnen kann, so bin ich genötigt, wenn ich über Ido etwas schreiben will, mich als einfacher Mitarbeiter an die Redaktion zu wenden und um Aufnahme meiner Ausführungen in den nichtoffiziellen Teil zu bitten.

Herr Couturat verlangt, es solle die ganze im *Progreso* veröffentlichte Diskussion über die Frage der Betonung mitgeteilt werden, damit das Publikum die Motive der vorgenommenen Aenderungen kennt. Darauf kommt es aber gar nicht an. Es handelt sich darum, den Nichtesperantisten das Endergebnis der Arbeiten vorzulegen, wie es aus den Motiven heraus sich gestaltet hat. Ob die Köchin die Suppe aus Liebe oder aus einem anderen Grunde versalzen hat, daran liegt demjenigen nichts, der sie essen soll. Er fragt nur nach der Qualität. Es ist ja auch Herrn Janotta nicht eingefallen, die Motive zu nennen, und auch in anderen Ido-Grammatiken habe ich sie nicht gefunden. Wie kommt Herr Couturat dazu, von einem Esperantisten etwas zu verlangen, was er bisher noch nicht einmal von einem Idisten gefordert hat?

Die Sache liegt vielmehr ganz einfach so, dass auf Grund theoretischer Erwägungen eine idistische Betonungslehre entstanden ist, wie sie auf der rechten Seite der Ihnen übersandten Postkarte steht, der auf der linken Seite die esperantistische gegenübersteht, ohne jede Anpreisung unsererseits. Das Publikum soll nunmehr selbständig darüber entscheiden, was das Bessere ist nach dem Grundsatz: „An ihren Früchten sollt ihr sie erkennen."

Im übrigen habe ich aus dem Schreiben des Herrn

Couturat ersehen, dass er selbst sich nicht nach den Beschlüssen der Akademie richtet; denn meines Wissens unterscheidet man in Ido „vartar“ und „expektar“. Ich gebe aber zu, dass ich mich in diesem Punkte irren kann.

Meine Antwort lautet also und damit bekunde ich meine „Loyalität“: „Ich verpflichte mich bei einer Neuauflage der Postkarte jeden Fehler, der mir von idistischer Seite nachgewiesen wird, zu beseitigen.“ Da aus den Aeusserungen des Herrn Couturat zu schliessen ist, dass er glaubt, nicht die tatsächliche Ueberlegenheit des Esperanto über Ido gehe aus dem Wortlaut der Postkarte hervor, sondern dieser Anschein werde nur erweckt durch meine „irrtümliche“, von ihm als absurd bezeichnete Darstellung, so bin ich sehr begierig, von Ihnen zu erfahren, welche Fehler die Karte enthält, um sie zu beseitigen. Ich bezweifle vorläufig, dass es Ihnen gelingen wird, auch nur einen einzigen Fehler nachzuweisen.

Hochachtungsvoll
(gez.) *Dr. M. Kandt.*

*

Damit ist der Briefwechsel mit dem Deutschen Weltsprache-Bund vorläufig beendet. Inzwischen hat aber Herr Dr. Kandt aus dem idistischen Lager eine grössere Anzahl Zuschriften bekommen, die deutlich erkennen lassen, wie unangenehm den Idisten die Behandlung dieser Frage ist. Eine Anzahl begnügt sich mit öden Schimpfereien, die ja häufig die Stelle von Argumenten vertreten, wo solche fehlen. Andere sind sachlich gehalten, wie die der Herren Peus und Lorenz. Auch in der Augustnummer des *Progreso* behandelt Herr Couturat die Frage. Leider ist nun das Schreiben von Prof. Lorenz erst zu einem Zeitpunkte eingetroffen, in dem Dr. Kandt im Begriff war, zum Antwerpener Kongress zu reisen. Zu etwa gleichem Zeitpunkte erschien die Augustnummer des *Progreso.* Es ist daher nicht möglich, bereits in dieser Nummer auf die Sache näher einzugehen; dies wird eventuell in einer späteren Nummer geschehen.

La infano estas malsana.

Rakonto de Herczeg Forencz.

La kurteno sur la pordo moviĝis kaj la glate kombita kapo de la flegantino de l' Ruĝa Kruco aperis en la biblioteko-ĉambro. Transe oni aŭdis mallaŭtan ĝemon.

La profesoro nenion aŭdis. Profundiĝinta en sia laboro, li sidis ĉe la skribotablo, kaj lia plumo kuris rapide kiel sago trans la blanka paperfolio. Sur la papero aperis unu linio rapide post la alia, la malgrandaj literoj, pure unu al alia ordigitaj kiel perloj; la skribaĵo mem estis tiel potenca, logika kaj senerara, tiel militema kiel la penso, kiun ĝi en la vortoj entenis — kiel militkriego en la jarcenta batalo: Tie ĉi estas la scienco, ekstere la fanatikeco de l' kredo. La spirito de la instruitulo estas akrega, lia koro glacie malvarma, lia animo pura kiel kristalo . . . En lia mano flamas la torĉo de l' scio. Kaj dum li per sia blindiganta lumo lumigas la sekretplenan krepuskbrilon de l' altaj preĝejoj, subite disfluas la bonodorfumo, pli malbrile lumetas la kandeloj kaj la formoj de la sanktuloj kun oraj kronoj sur la kapoj, kaj la sango-makulitaj martiroj ĉirkaŭe tremas . . .

„Sinjora moŝto!“

La virino de l' Ruĝa Kruco mallaŭte parolis al la profesoro: „Sinjora moŝto, ĉu vi bonvolus veni tien ĉi, la malgranda fraŭlino estas tre maltrankvila.“

Tuj li formetis la plumon, ĉar li rememoris, ke lia infano estas malsana.

Lia filineto kuŝas tie inter disjetitaj kusenoj, kun malordaj haroj, malbrilaj okuloj kaj febroardanta vizaĝo.

„Estas vi paĉjo! Sidiĝu ĉi tien, mi volas ion diri al vi.“

La profesoro kaptas ambaŭ ŝiajn manojn. Malgrandaj, varmegaj manoj, molaj kaj senfortaj kiel silkaj fadenaroj.

„Paĉjo, mi volas ion diri al vi . . . Ĉu vi scias, mi kredas, ke mi mortos . . .“

La profesoro subite konvulsie premas al si la tutan, malpezan kiel plumo korpon, kies blonda kapeto lace sur lian ŝultron falas. Malespere li rigardas en la ridetantan vizaĝeton.

Tiel, precize tiel, ridetis al li antaŭ jaroj alia febrovarmega vizaĝo, tute simila al ĉi tiu. Ridetanta infanvizaĝo — rememoro al dolĉa juneca revo. Febra estis ĉi tiu revo kaj dolĉa, tre dolĉa kaj tre mallonga — tiel mallonga preskaŭ kiel la kiso, kiun du amantoj iam interŝanĝis, dum florodora printempa mateno . . .

La infano komencis mallaŭte paroli: „Mi ne volas morti, estas pli bele vivi . . . mi bedaŭras pro miaj belaj vestoj kaj miaj floroj, kaj mia birdo kaj ankaŭ pro vi paĉjo . . .“

La profesoro kisis la malgrandan, fermitan manon, la infano parolis plue, mallaŭte kaj per disrompitaj frazoj: „Neniu min povas resanigi, escepte unu: la mirakla virgulino ĉe la lago . . . Jes! fratino Herta diris al mi, vi scias, la bela pala fratino en la monaĥinejo . . . Foje vespere ŝi kondukis min al koridoro, kiam la luno rekte tiel hele tra la altaj fenestroj brilis . . . Jes! ŝi diris al mi en la orelon: La virgulino de l' lago loĝas tie trans la akvo, sur rokpinto en kapelo . . . Orgenludon kaj kandellumon ŝi tre amas, pro tio brulas tie tage kaj nokte cent kandeloj kaj la orgeno ludas. Ŝi havas potencon super la vivo de junaj knabinoj kaj en la ĉielo oni neniam rifuzas peton de ŝi . . . Kiam juna knabino kuŝas mortonta, oni devas tien sendi

pian virinon kaj anonci la danĝeron . . . la pia virino devas alporti donace tiom da dikaj vakskandeloj, kiom da jaroj havas la juna knabino, poste ŝi devas meti oritan kronon sur ŝian kapon kaj rampi sur la genuoj ĉirkaŭ la Maria-altaro kaj preĝi sep „estu benata".

La malgranda knabino haltis, pripensis iom, kaj aldiris: „Mi estas dekkvar-jara, oni bezonas do dekkvar kandelojn, belajn, dikajn kandelojn . . . la virino Nani povus iri, la lavistino, ŝi povas bone preĝi . . . sed ankaŭ Resi devas iri, ĉar Nani trinkas volonte kaj ŝi povus eble fortrinki miajn kandelojn . . ."

Sensencajo! Sed kion ne faras homo por sia sola malsana infano? Kaj fine, dekkvar kandelojn valoras ja la kaprico de malsana infano.

La virino Nani foriris do kaj ankaŭ Resi kun ŝi. Ili veturis en granda veturilo, kun ŝirmtegmento, ambaŭ kompreneble en dimanĉa vesto. Virino Nani estis fiera pro sia misio, kiel ĥina ambasadoro, Resi ankaŭ antaŭĝojis pro la amuzo kun la knaboj, kiujn ili ĉe la celo de la vojo trafos.

Dume la profesoro flegis mem sian malgrandan filinon kaj pro tio forgesis sian libron.

Kaj ĝi estis libro! Precizega, glacie malvarma, kaj kristale pura kiel ĝia verkisto . . .

En unu loko ĝi diras: „. . . Kompato kaptas la homon, kiam li rigardas la malĝojajn oferojn de l' mirkredo. Maljunuloj kaj infanoj, fanatikuloj kaj kripluloj, ĉiuj, ĉiuj ili ŝancele kuras al la mirakla idolo. Kion la freŝa aero de l' montoj ankoraŭ povus kuraci, tion sufokas la bonodorfumo kaj la aero malmovigita de la kandelvaporo; la malsanajn nervojn, kiuj sopiras al trankvilo, turmentas la ekscito de malgaja kulto kaj la lastaj groŝoj, klopode ŝparitaj eble por medikamento kaj fortiga nutraĵo, estas englutataj de nesatigebla oferskatolo . . ."

Virino Nani faris siajn preĝojn en plej bela ordo, aldonis eĉ, laŭ sia propra bontrovo, kelkajn *„Patro nia"*, jetis en la skatolon, kio decis al virgulino, kaj rapidis returni, ĉar ŝi ne volis, ke iu alia ol ŝi lavu la malgrandan fraŭlinon kaj ŝin vestu — se ŝi estus dume mortinta.

La malgranda fraŭlino tamen ne mortis, sed ŝi resaniĝis tute bone.

La profesoro povis sian verkon en trankvileco fini kaj eldoni.

„Pli da lumo! de doktoro Mikrokosmos" tia estis la titolo.

Jen estas libro! Nobla, militema, nekontraŭstarebla; tion povis skribi nur homo, kiu forskuis la katenojn de miljara antaŭjuĝo, kiu antaŭ neniu idolo sian genuon fleksas, ĉar li nenion atendas kaj nenion esperas, kaj ĉion en si mem trovas. Homo, kiu nenion timas, ankaŭ ne la morton, ĉar li scias, ke ĝi estas nenio alia ol la fino de organa vivo, ne pli terura ol la naskiĝo. Homo, kiu scias, ke la mondo ne estas dia domo, sed granda laborejo . . .

La amikoj de l' civilizacio ricevis la libron entuziasme; tri nigraj pastroj trempis siajn plumojn en flavan galon, por skribi tuj rebatan respondon.

La malgranda filino baldaŭ estis tiel resanigita, ke oni povis kun ŝi iri al banloko. Ili iris al banejo ĉe la lago.

„Ni devas supreniri kaj viziti la sanktan virgulinon," diris la filino, „kaj danki al ŝi pro ŝia favoro . . . ĉar iam faris knabino al virgulino solenan promeson, sed ŝi ne tenis ĝin; kiam venis la tago kaj horo, la filino sentis subite pikon en la koro kaj mortis . . ."

Kion ne faras homo pro amo al sia malsana infano? Kaj poste . . . iom da promenado sur monto ne malutilas!

Malrapide ili paŝis laŭlonge de foliara bordo. De la kapelo sonis triumfante la sonoriloj.

Ili iris mano en mano, la filino tute en blanka vesto, sian pajlan ĉapelon sur la brako.

La mirakla virgulino akceptis ŝiajn gastojn en festa vestaĵo, orbrodita, riĉe ornamita velurvesto; la kapon ornamita de granda arĝenta krono. Je ŝiaj piedoj brulis cent kandeloj, ĉirkaŭ ŝia trono ŝvebis blankaj nuboj de bonodorfumo kaj la orgeno muĝis. La pastro montris al la kredantoj la sanigan relikvion; la knabino ĵetis sin rapide sur la genuoj kaj la profesoro, sole staranta inter la genufleksantoj, kredeble subite perdis unu ĉemizbutonon, ĉar li kliniĝis malsupren kaj komencis fervore sur la fundo serĉi.

La ŝtonaj lipoj de la virgulino ridetadis rigide. Se ili estus povintaj paroli, ili estus dirintaj: „Granda vi estus, ho, vi homo, granda, nobla kaj potenca, nur se via infano ne estus kelkafoje malsana."

Trad. A. Panajott.

Humoraĵoj.

El testamento.

— Mian papagon, kiu la tutan tagon krias „malspritulo", mi lasas al mia bofilo.

*

Nekredema.

— Mario, rigardu, jen iras S-ro P., ĉu vi ŝatas lin?

— Jes, sed li estas tre nekredema.

Kial?

— Jen ekzemplo: li tute ne volis kredi, ke mi portas bluan korseton; mi devis montri ĝin al li.

*

Ĉio laŭ konvena mezuro.

Ŝi. — Kion vi farus, mia kara, se mi falus en tiun ĉi abismon?

Li. — Ho, mi freneziĝus pro ĉagreno.

Ŝi. — Kaj vi ne edziĝus duan fojon?

Li. — Ne! . . . mi ne estus freneza ĝis tiu grado.

*

Bona deziro.

— Oni diras, ke vi foriras de ni, kara bopatrino?

— Adiaŭ, mia bofilo! Dio helpu, ke vi riĉiĝu, ke vi havu sesdek domojn kaj en ĉiu domo sesdek loĝejojn, en ĉiu loĝejo sesdek litojn, kaj ke la febro skuu vin sesdek fojojn ĉiutage kaj ĵetu vin el unu lito en la alian.

*

Neatendita respondo.

— Vi estas mensogemulo; vi neniam diras veron! Kiu vi fariĝos, kiam vi estos plenkreska?

— Advokato, mia patro!

Tradukis S. Motard.

Respondo.

34. (p. 159.) Mi legis en la maja numero de *Lingvo Internacia* 1909 artikolon de S-ro Th. Cart, titolitan „Komuna kaj Scienca Lingvo". En ĝi troviĝas la frazoj:

„Eĉ kleraj homoj en la ĉiutaga vivo apenaŭ uzas 3—4000 vortojn. La literatura lingvo ne estas multe pli vorthava ol tiu komun-popola: Milton en Anglujo, Fénélon en Francujo bezonas nur ĉirkaŭe 8000 vortojn kaj la modernaj aŭtoroj malmultajn milojn pli."

Van der Corput, Berlin.

Diversaj informoj

Tutmonda petskribo por evito de l' milito inter la ŝtatoj.

Dum la lasta tempo minacantaj nuboj amasiĝis sur la politika ĉielo pro la „Maroko-afero", kaj ĝis nun oni ne ankoraŭ scias, ĉu la nuboj eksplodos kaj alportos al ni teruran militon inter gravaj eŭropaj ŝtatoj. Ni esperantistoj malŝatas la militon kaj kie ajn ni povas, ni klopodas pri la paco inter la nacioj, por kiu celo nia lingvo ja estas bonega helpilo. Kiel tia ĝi ankaŭ montras sin en petskribo, kiun Sinjorino Anna B. Eckstein, la fame konata amerika pionirino por la paco, direktas al la ŝtataj reprezentantoj de la tria tutmonda packonferenco en Haag. Tiu petskribo estas ankaŭ verkita en Esperanto, kaj per tio ĝi povas rondiri tra nia grandega Esperantujo por kolekti la subskribojn de nia pacamanta anaro. Por dokumenti nian kontraŭmilitan vidpunkton, estas necese, ke kiel eble plej multaj samideanoj subskribu la petskribon. Tio ne nur estos bona propagando por nia afero, sed antaŭ ĉio montros al la packonferenco la opinion de granda popolo vere konsiderinda.

Ni petas ĉiujn samideanojn, ke ili havigu al si la formularon por subskriboj kaj rondirigu ĝin en siaj rondoj kaj ĉe konatuloj. La oficejo por Esperantujo estas ĉe S-ro Dro Heinrich Arnhold, Dresden-A., Waisenhausstr. 20.

G. E.

Letero al ĉiuj instruantoj de Esperanto!

Preskaŭ ĉiu instruanto de nia lingvo bedaŭrinde spertas, ke je la fino de la kursa instruado nur restas malgranda nombro da gefervoruloj. La aliaj forlasas la lernadon tuj post apero de eĉ malgrandaj malfacilaĵoj. Ke ĉi tiu fakto ne estas bona propagandilo por ni, ĉiu devas atesti! La foririntoj kompreneble ne kulpigas sin mem, aŭ iliajn propran malpaciencon kaj senkapablon, sed — ili riproĉas al nia lingvo malfacilegecon, eĉ maltaŭgon. Tio prokrastas kaj malhelpas la disvastigadon de Esperanto. Ĉi tiu plendinda vero postulas tujan kontraŭlaboron.

La unua devo estas, esplori la kaŭzon de la danĝera malbono. Jen — mia opinio, eble jam ofte dirita de aliaj samideanoj, sed ĉiam insiste ripetinda.

La multenombro ne scias sufiĉe bone la gramatikan regularon de la gepatra lingvo. Pro tio ili ne ekkaptas la klarigojn donitajn de la instruanto. Ili ne povas ekzerci kaj lerni per nacilingvaj ekzemploj, ĉar ili ne konas la esencon de la rilata lingva regularo.

Estas konata fakto, ke ĝenerale dum la lerneja tempo nur escepte la fako „Gramatiko" estas ŝatata de la lernantoj. Tio kaŭzas domaĝon al la plenaĝa homo. Dum la ordinara ĉiutaga vivo li eble ne rimarkas tiel grave la efikon de la iama malatenteco, sed kiam li intencas lerni fremdan lingvon, la juneca peko ĝenas multe la bonvolon.

Malgraŭ Esperanto estas multe pli facile lernebla ol ia nacia lingvo, ĝi tamen postulas laboron kaj bonvolan fervoron. Pro tio mi proponas al la instruantoj aŭ instruistoj, kaj ankaŭ al ĉiuj gelernantoj, ke ili, antaŭ la komenco de la esperanta instruado ekzamenu kaj ripetu la regularon de sia gepatra lingvo. Oni ja bezonas sian gepatran lingvon pro elekto de ekzemploj, pro ekzercado. Sekve — oni devas atentigi la gelernantaron pri la nepra graveco de la pritraktita fakto.

Mi certe kredas, ke la akcepto de la propono, ekzameni kaj perfektigi la partoprenantojn de esperantaj kursoj en la rilata gepatra lingvo je la instruada komenco, aŭ je komenco de ĉiu leciono, garantios plej intensan sukceson. Mi signifas tiun ĉi fakton kiel tre gravan faktoron, kies atentado estonte helpos la plej potencan progresadon de nia Esperanto!

Por pripensado kaj ankaŭ por plej bonaj proponoj antaŭdankema, salutas la gesamideanojn

Gertrude Jacobi-Chemnitz.

Lichtbildervorträge über den Antwerpener Kongress.

Der gute Erfolg der im Mai d. J. veranstalteten Lichtbildervorträge hat Unterzeichneten veranlasst, wiederum eine Rundreise zu unternehmen.

Den Hauptgegenstand der Vorträge bildet der machtvoll und glänzend verlaufene AntwerpenerKongress. Ausser einer Reihe von vorzüglichen Lichtbildern über die eindrucksvollsten Kongressereignisse kommt aber auch (auf besonderen Wunsch) die von der Stadt Antwerpen authentisch herausgegebene Serie über die Sehenswürdigkeiten der Kongressstadt und eine eigens für die Vortragsreise angefertigte Anzahl von statistischen Lichtbildern (über Wachstum und Verbreitung des Esperanto) zur Vorführung.

Unterzeichneter stellt sich den Esperantovereinen in ganz Deutschland vom 15. September ab zur Verfügung und bittet sich betr. Auswahl des Datums und über die Bedingungen möglichst bald mit ihm in Verbindung zu setzen.

Ernst Wichert,
Charlottenburg, Leibnizstr. 25.

Internacia Ligo de Poŝtoficistoj (Ildepo).

Poŝtistoj, Telegrafistoj el ĉiuj landoj, kuniĝu! En unueco sidas forto! Forto de unuiĝo estas granda membraro! Kiel membrojn oni akceptas geoficistojn ĉiurangajn de poŝto kaj telegrafo. La Liga organo „Poŝta Esperantisto" aperas aparte (ne plu kiel aldono de „Esperantisto"!) kaj enhavas vortaron speciale fakan en germana, franca, angla kaj esperanta lingvoj. Jara kotizo: 1 Sm. Informojn donas la subskribinto. — La esperantistaj gazetoj estas petataj, represi ĉi tiun alvokon kiel eble plej ofte. — Liganoj, varbu adeptojn! Ildepo staras sur internacia organiza fundamento kaj ebligas partoprenon al ĉiu poŝtisto kaj telegrafisto.

La prezidanto:
Arnold Behrendt,
Supera Poŝtpraktikanto,
Breslau 16, Maxstr. 22 (Germanujo).

Deutsche Post- und Telegraphenbeamten-Vereinigung für Esperanto.

Alle Post- und Telegraphenbeamte des Deutschen Reiches, die sich für Esperanto interessieren, werden dringend gebeten, sich oben genannter Vereinigung anzuschliessen. Satzungen und nähere Auskunft durch den Unterzeichneten. Als Mitglieder werden männliche und weibliche Beamte der Post und Telegraphie (aber nur solche!) aller Rangklassen aufgenommen. Die regelmässig erscheinenden Vereinsmitteilungen bringen eine für Post- und Telegraphenbeamte besonders bearbeitete Wörter- und Phrasensammlung. Der jährliche Vereinsbeitrag beträgt mindestens 2 Mark.

Der Vorsitzende:
Arnold Behrendt,
Ober-Postpraktikant,
Breslau 16, Maxstr. 22.

Grava avizo!

De la 12a ĝis la 22a de Oktobro okazos en Berlin (Ausstellungshallen am Zoologischen Garten) granda internacia ekspozicio de aŭtomobiloj. Ĝi estos tiom pli interesa, ĉar jam de kelkaj jaroj ne plu okazis tia ekspozicio. Estos reprezentataj fakaj ĵurnaloj internaciaj ekz. „Deutsche Fahrzeugtechnik", „Der Motorwagen", „Deutsche Automobilzeitung" kaj aliaj gazetoj de la flugmaŝina kaj aŭtomobila industrioj. Al teknikistoj kaj inĝenieroj esperantistaj speciale, plue al tiuj personoj, kiuj ĉeestis la „Sepan" kaj la kongreson de U. E. A. en Antwerpen, kaj al ĉiuj samideanoj ĝenerale, estu memorigata, ke la ekspozicio devos esti vizitata de ili, kaj speciale oni devas provi interparoli kun la eldonistoj aŭ ties reprezentantoj kaj sciigi ilin, ke francaj kaj aliaj ĵurnaloj jam tre multe okupas sin pri Esperanto, kaj ke nun ekzistas multaj fakaj organizoj kun speciala intereso por tiuj gazetoj. (Inĝeniera Asocio ktp.) *O. B.*

Atentu eldonistoj kaj aĉetantoj de Esperantaĵoj!

Antaŭ ne longe mi vidis anoncita albumon de Dresden. Ĉar mi kun miaj filoj ĉiam volonte rememoras la belajn tagojn de l' Dresden'a Kvara, mi venigis la albumon kaj estis vere kontentega pri ĝia beleco; la bildoj havas nur Esperanto-klarigon kaj la verketo estas bona, inda propagandilo. Tio instigas min peti la eldonistojn, ke ili ĉiam zorgu, ke iliaj eldonaĵoj ankaŭ montru laŭ papero, aranĝo kaj ilustraĵo artistan guston, por ke ĉiu aĉetinto povu plenfiere montri la esperantaĵojn al la skeptikuloj. Jam ofte mi vidis poŝtkartojn, sigelmarkojn kaj aliajn similajn objektojn, kiujn pro ilia sengusteco mi ne dezirus, nek uzus, eĉ se ili estus senpagaj. Kaj mi konsilas al la samideanoj, ke ili, kvankam entuziasmaj por nia granda afero, tamen decide rifuzu aĉeti malbelajn esperantaĵojn, kiuj estas malindaj al nia celado. Tiamaniere ili malaperos pli rapide, ol kiam oni pro kolektemo aŭ ĝenerala entuziasmo por Esperanto ilin aĉetas kaj aĉetigas en la grupo.

P. Christaller.

Peto al ĉiuj Esperantistoj.

Jam de longe mi okupiĝas per la kolektado de dokumentoj pri la evolucio de la helplingva demando. Mi deziras verki pri tio esperantan verkon, priparolante la demandon bibliografie kaj historie. Pli antaŭe mi ankoraŭ bezonas havi kelke da mankantaj verkoj. Vidante la malfacilecon, kiu malhelpas al mi la akiron de la bezonata materialo: mi treege petegas mian helpeman samideanaron pri afabla helpo sekvanta.

1. Por donaco de ĉiuj verkoj, libroj, broŝuroj, revuoj, artikoloj (eltranĉitaj el ĵurnaloj), kiuj rilatas aŭ speciale aŭ ĝenerale al la helplingva demando aŭ al pasigrafio.

2. Por serĉado en ĉiueblaj librovendejoj kaj por afabla sciigo de la titoloj, aŭtoroj, prezoj de la trovitaj verkoj, oni serĉu en katalogoj sub Volapük, ĝenerala filologia kaj „Varia" titolo), ke mi povu ilin aĉeti ĉe la montrita firmo.

3. Por donado de adresoj de ankoraŭ vivantaj malnovaj volapükistoj.

Mi petegas miajn altestimatajn samideanojn, min sciigi pri ĉiu verko, kiu estus vendebla aŭ interŝanĝebla kaj rimarku ĉion, eĉ la plej malgrandan folieton. Interŝanĝe mi laŭdezire rekompencos la helpanton.

Mi tiel esperas ricevi novan forton kaj materialon, por kio mi sendas al ĉiu helponto mian plej koregan antaŭdankon.

Budapest, IX. Uellöi-út 59 (Hungarlando).

Prof. A. de Marich,
ĉefred. de „La V. St.“

Alia urbo provos Esperanton.

Al ĉiuj esperantistoj, kiuj deziras kian ajn informon pri la urbo Tacoma aŭ ĝia ĉirkaŭaĵo, nia komerca klubo estas nun preta respondi en Esperanto. Ni esperas, ke ĉiuj interesuloj ekprenos ĉi tiun okazon por informi sin pri la vasta kaj mirinda Okcidento. La Okcidento estas la lando de la estonteco; Washington estas la ŝtato de promeso, kaj senhezite ni povas rekomendi Tacoma'on kiel la plej belegan kaj plej allogan urbon en nia ŝtato. Ĝi estas moderna urbo kun pli ol 100 000 loĝantoj. Ĝia alloga ĉirkaŭaĵo, ĝia milda klimato (somera temperaturo 60—65 ^{0}, vintra 40—45 ^{0} F), ĝia beleco kaj pureco igas ĝin ideala urbo por la serĉanto de hejmo. Ke tio estas fakto atestas la ĉeesto en nia urbo de multe da progresemaj alilanduloj. Skribu tuj al

„Commercial Club“, Tacoma, Washington, U. S. A.

La holandaj postkongresanoj

estu kore dankataj pro la belega artdonaco, kiun mi ricevis. Ĝi estos por mi memoraĵo al la tagoj, kiuj ankaŭ por mi estis ĉiurilate tre agrablaj pro la simpatio, kiun la kongresanoj tiel malavare montris al mi.

Nella Boon.

Grupkartoj de la kongresanoj antaŭ la reĝa palaco en Amsterdam estas haveblaj po 10 holandaj cendoj, afrankite por 1 respondkupono ĉe Esperanto-Oficejo, Prinsestraat 48, Haag.

Esperantista Instruistaro.

Die esperantosprechenden Lehrer Sachsens treffen sich Sonntag, 1. Okt., 11 Uhr vorm. in Leipzig, Mariengarten (Nähe Kristallpalast) zu einer Besprechung über event. Zusammenschluss.

Bibliografio.

Ĉiuj libroj markitaj per steleto estas riceveblaj per:
(alle mit Sternchen versehenen Bücher sind erhältlich durch:)
Esperanto Verlag Möller & Borel, Berlin SW. 68, Lindenstrasse 18/19.

* **Sinjoro Herkules,** unuakta burleskaĵo de Georg Belly; tradukis H. Arntz kaj M. Butin. (Esperanta Biblioteko Internacia N-ro 19.) Esperanto Verlag Möller & Borel, Berlin. Prezo 0,100 Sm.

Jam denove, mallonge post la apero de l' antaŭa numero, la ŝatata Biblioteko de Esperanto Verlag Möller & Borel pliriĉiĝis per tre taŭga, bonstila teatraĵeto. La legantoj de „La Instruanto“ jam povis ĝui en tiu gazeto la originalecan efikan stilon de la verko, kaj certe ili retrovis en la traduko ĉiujn ecojn de la originalo. — La bonhumoraj scenoj de tiu ĉi bone konata hazard-komikaĵo amuzos kaj ridigos ĉiujn kaj tre ŝatigos „Sinjoron Herkules“ por prezentadoj en esperantaj grupoj kaj societoj. — La traduko estas, laŭ lingva vidpunkto, kiel ĉiuj de la kolekto E. B. I., tre bona, kaj ĝoje mi rimarkas, ke eĉ la kelkaj malmultaj nebonaĵoj, kiuj eble ĝenis la leganton de „La Instruanto“, estas forigitaj. Esperanta Biblioteko Internacia ĉiam antaŭen! *Lr.*

*

* **La Organizado de la intelekta laboro per „La Ponto“.** Duobla mondformato (16:22,6 cm), 157 paĝoj; Eldonejo de Fr. Seybold-Ansbach. Prezo 2 Sm.

La libro reprezentas la esperantan tradukon de l' germana originalo de la verkintoj K. W. Bührer kaj Ad. Saager. Kun la helpo de 14 germanaj esperantistoj — kies nomoj troviĝas ĉe la fino de la libro — la tradukado estas farita de J. Schmid en Bern (Svislando). Laŭ multaj de mi aŭditaj konsentoj la traduko estas bonega kaj la stilo rekomendinda, kvankam la esperantiĝo estis tre malfacila pro la multaj teknikaj esprimoj kaj la nepre scienca enhavo. La libro entenas la fundamentajn principojn por la internacia instituto „La Ponto“, kiu estis fondata en München la 12an de Junio 1911, kaj kiu celas ne malpli ol la organizadon de la tuta intelekta laboro. La originalaj kaj eminente praktikaj rimedoj por la plenumado de ĉi tiu gravega tasko plene estas priskribitaj en la vere interesa libro, al kiu Prof W. Ostwald, honora prezidanto de „La Ponto“, donis gravan moton. Ĉiu esperantisto nepre legu la altvaloran verkon, ĉar en ĝi oni trovas praktikan vojon por atingi tiujn celojn, kiujn precipe Esperantismo kaj esperantistaro celadas. — Sed ankoraŭ pro alia kaŭzo la libro devas interesi nin: El la esperanta traduko la eldonejo Seybold fariĝas nun la tradukojn en 12 naciajn lingvojn (angla, franca, hispana, holanda, hungara, itala, norvega, pola, portugala, rumana, rusa kaj sveda). Tiamaniere jam en aŭtuno la libro estos havebla en ĉiuj gravaj lingvoj kaj rapide „La Ponto“ povos disvastiĝi sur la tuta tero. Laŭ la principoj de la instituto la tuta intelekta laboristaro tiam aŭtomate organiziĝos kaj ĉiu laboro sur la intelekta kampo fariĝos ne nur pli facila, sed precipe pli fruktodona kaj pli efika.

Grava afero ankaŭ estas, ke „La Ponto“ celas plenumi sian taskon per la helpo de internacia artefarita lingvo. Kaj ĉar jam nun Esperanto pruvis sian uzeblecon kaj taŭgecon interne de la instituto, estas sufiĉe certe, ke oni definitive akceptos ĉi tiun lingvon. Ni esperantistoj bone atentu la gravan kaj utilegan organizaĵon, ni grandare aliĝu al ĝi, kaj la rezultato estos bonega por nia movado. Tial mi ree konsilas: Legu, studadu ĉi tiun epokofarantan libron! *Urso.*

*

Ankoraŭ „Hermano kaj Doroteo“. (Komparu la recenzon en la antaŭa numero, p. 185.) Pri la postparolo, almetita de la eldonejo, mi ankoraŭ devas diri kelkajn vortojn. Küster „ne imitis la heksametron de Goethe, kiu laŭ germana maniero almiksas jambojn al la daktilioj“ (kial ne daktiloj?).*) Nu — Goethe ne enmiksis jambojn (◡ _́), sed trokeojn (_́ ◡). La antikvaj lingvoj permesis la anstataŭigon de daktiloj per spondeoj (_́ _). En la germana lingvo fariĝis el la anstataŭigilo „_́ _“ (t. e. silaboj: longa kun akcento, longa sen akcento) la formo „_́ ◡“ (t. e. silaboj: akcentota, ne akcentota) pro la nepre alia

*) Eble pro tio, ke „daktilo“ ankaŭ havas alian signifon (nomo de frukto). *Red.*

karaktero de germanaj versoj. La antikvaj poetoj devis atenti la longecon kaj la mallongecon de la silaboj, la germana poeto, same kiel la esperantlingva, atentas la akcenton de l' vortoj. Komparu: daktilo ⏒ ◡ ◡ t. e. silaboj: longa kun akcento, mallonga sen a., mallonga sen a. por la antikvaj lingvoj; silaboj: akcentota, ne akcentota, ne akcentota por la germana kaj esperanta lingvoj. Ĉar unu longo „—“ egalas du mallongojn „◡ ◡“ en la antikvaj lingvoj, oni ricevas la eblan anstataŭon „⏒ —“; jen spondeo. En la germana kaj esperanta lingvoj naskiĝis „⏒ ◡“, t. e silaboj: akcentota, ne akcentota. Kompreneble: akcentota laŭ versritmo. Ke la tradukinto Küster nur uzis daktilojn, tio pli multe meritas, laŭ mia opinio, neimiton ol imiton. La nur daktila heksametro fariĝas iom unutona; la enmikso de trokeoj aŭ spondeoj naskas apartan ĉarmon kaj ofte estas uzita, ekzemple de Ovidius (latina) kaj Homeros (greka), por la antaŭlasta versmetro en heksametroj por esprimi naskiĝantan trankvilon aŭ solenecon. Ke „la ritmo konsekvence daktila estas multe pli facile komprenebla al latinaj popoloj“, tion mi pridubas. *Arnold Behrendt.*

*

***Ostlorn,** vilaĝaj skizoj de S. Ulfers; el holanda lingvo esperantigis M. J. Wessel; eldonis D. Van Sijn kaj Zoon, Rotterdam. Prezo 3,40 M., tolebindita 4,20 M.

Mi ĉerpas el la antaŭparolo de l' verkinto: „Mi vidis la belecon de la vivo de l' terkulturistoj, inter iliaj terajoj kaj grenkampoj, sub la nubaro. Mi ankaŭ vidis la belecon de la pastreco inter tiuj homoj. Kaj pri tiu beleco mi ekrakontos.“ Estimata leganto, anstataŭigu la vorton „mi“ per la vorto „li“, kaj jen: mia kritiko pri la verko. Vere, pri beleco la poeta verkinto rakontas, ne pri jena beleco, kiu sin rimarkigas per sintrudaj koloroj, formoj kaj vortoj, sed pri beleco, kiu denove igas kredi je la dieco de l' homoj. Ĉarma, dolĉa melodio eliras el la vortoj de l' poeto (vera poeto rakontas!), ĝi vekas eĥon el la koro kaj animo, ĝi ridigas kaj plorigas. Kaj traleginte la libron ankaŭ mi revis kiel la vilaĝano Vigen „pri la regno de l' ĉieloj“.

La eperantlingva traduko kontentigas. Tamen mi deziras, ke dua, espere baldaŭ aperonta, eldono ne plu montru la trouzon de „ol“ kaj „jes“ kaj kelkajn malbonaĵojn laŭ lingva vidpunkto, ekz.: „lerni“ anstataŭ „lernigi“ (p. 1.), „ĉesi la laboron“ anstataŭ „ĉesi labori“ (p. 73) k. s. — Apartan mencion meritas la poemo de Gezelle pri „Sambukvepro“ (planto) sur paĝoj 212 kaj 213 pro la ĉarma ritmo kaj enhava beleco. Pro la farita laboro de l' tradukinto oni devas gratuli lin kaj — la esperantistaron.

Arnold Behrendt.

*

***Aline,** svisa rakonto de C. F. Ramuz, tradukita de René de Saussure. Universala Esperantia Librejo, Ĝeneve. Prezo 2.— M.

Kun granda ĝojo ĉiu legos tiun tradukon, venintan el la plumo de nia fama Antido. Kun granda intereso la leganto esploros, kiel povas paciĝi absoluta teorio kun praktiko necesa. — La rakonto mem estas efektive ĉarmega, kaj la traduko denove pruvas, kiom Esperanto, uzata de lerta stilisto, taŭgas por respeguli ĉiun nuancon, kiun enhavas la originalo. Prof. de Saussure bonege montras al ni tra la prismo de Esperanto pure francan, kaj eĉ senteble svisfrancan verkon, tamen absolute kompreneblan de ĉiu popolano, posedanta nian lingvon. Tio, ke mi notos kelkajn esprimojn de mi juĝatajn nebonaj, tute ne intencas malplialtigi la valoron de tiu ĉi poeziplena verko.

Jen la ĉefaj punktoj, kiuj ne povis akiri mian konsenton: kelkafoje mi sentas la mankon de l' artikolo, kie ŝajne la tradukinto tro severe sekvis la originalon; „iĝi“ estas iom trouzita (ekz. danciĝis en la vilaĝo); tute ne plaĉas al mi esprimoj kiel: orizita arĝento (orkovrita), brosilo (broso), girlandizita (girlandornamita), fumizitaj traboj (fumkovritaj, fumonigrigitaj), sulfodoranta vino (sulfurodora), minto (mento). orizita rando de biblio (orpresita). — Krom tio mi rimarkis kelkajn punktojn, kie la uzo aŭ neuzo de adverbo kaj akuzativo ŝajnas neĝusta. Tamen la elserĉon de tiuj eraroj same kiel de kelkaj vortoj, kiuj ŝajnas ne tute taŭgaj, mi lasas al la legontoj, kiuj certe sentos post la ellego de tiu ĉi libro tiun kortuŝan kvieton, kiu elradias el ĉiu ĝia paĝo. *Lr.*

*

***La radioj de Roentgen.** Rakonto de Leo Belmont. Tradukis Kabe. Kolekto de „Riga Stelo“, Riga. Prezo 0,100 Sm.

Tiu ĉi libreto aperis kiel No. 2 de Esperanta Universal-Biblioteko, kiun „Riga Stelo“ eldonas. La rakonto nur estas mallonga, sed tamen interesa kaj emocia. Ĝi montras al ni malfidelan edzinon, kies kulpoj la edzo hazarde sciiĝas pere de „radioj de Roentgen“. Pro ektimo pri tiu malkaŝiĝo la edzino mortas de apopleksio. — La traduko estas, kiel ĉiuj de nia fama stilisto, bonega. *Lorotiel.*

*

Malgranda Biblioteko. Eldonaĵo de „Hungara Studento“, Budapest VII, Alpár-utca 8 sz. Prezo po kajero 30 hel. (0,150 Sm.).

No. 1a: Trezoro de la Rajaho. Poemoj. Hungarkronika bildo. Humoraĵoj.

No. 2a: La lerta juĝisto. La moko kiel propagilo de Esperanto. Pento. Poemoj. Humoraĵoj. Anekdotoj.

*

Piccolo Manuale della Lingua Internazionale Ausiliaria Neutra Esperanto. Traduzione di E. Fasce della „Brochure Rouge“ di Carlo Bourlet. Propaganda Esperanta Eldonejo. 4, Via d. Chiossone, Genova (Italujo). Prezo 10 Centesimi.

*

Gvidfolio tra Ansbach (Bavarujo). Havebla ĉe: Esperanto-Oficejo Ansbach. Prezo ne montrita.

Muzikaĵoj.

***Elekto el „Germana Kanttrezoro“ de Erk,** kun esperantaj tekstoj. tradukitaj de anoj de Germana Esperanto-Asocio. C. F. Peters, Leipzig. Prezo 1 Sm.

Propravole la bone konata eldonejo de Peters eldonis ĉi tiun kajeron, kiu prezentas al la esperantistaro 37 el la plej belaj popolkantoj germanaj. Estas malfacila tasko aranĝi vere taŭgan popolkantaron en Esperanto. Plej ofte la nacilingvaj tekstoj, pro ilia karaktera ĉarmo, kiu sidas en ili, ne sufiĉe bone estas tradukeblaj. Jam de longe la „muzika fako“ de G. E. A. okupiĝis pri la popolkanta afero, kaj jen la sukceso! Kun ĝojo mi povas konstati, ke la esperantaj tekstoj, kiuj en la priparolata kantaro estas metitaj apud la

germanaj, estas modele tradukitaj de konataj samideanoj. Oni nur elektis la plej taŭgajn por traduko kantojn, tiamaniere kreante multvaloran verkon. Ĉiu kantema esperantisto povas plenkonfide aĉeti ĉi tiun kajeron; li ne estos seniluziigita pri ĝi kaj volonte uzos ĝin por kanti la ĉarmajn melodiojn. — La notoj estas aranĝitaj por unu mezalta voĉo kaj akompananta fortepiano. — Do la esperantistaro danku la eldonejon pro la intereso, kiun ĝi montris por Esperanto per la eldono de la bela kajero. Kaj la plej bona danko estas: multoble aĉeti la kantaron. *Ek.*

*Himno Espero.** Melodio por Soprano aŭ Tenoro. Poezio de Dro L. L. Zamenhof. Muziko de Henri de Coppet, Paris. Propra eldono. Prezo 0,750 Sm.

Jen lerte farita, bonmelodia komponaĵo. Sed kial ĝuste nova himno? Ĉu nia Menil'a melodio jam estas eluzita? Laŭ miaj spertoj, faritaj ĉe la „Sepa", mi tion ne kredas. *Ek.*

Oficialaj sciigoj de la Germana Esperanto-Asocio (G. E. A.)

Deutscher Esperanto-Bund (Eingetr. Verein) Geschäftsstelle: Bromberg, Neuer Markt 8.

7. Deutscher Esperanto-Kongress 1912.

Laut Beschluss der letzten Beiratssitzung in Dresden soll der nächstjährige deutsche Kongress in Danzig-Zoppot, unmittelbar vor dem Krakauer Kongress (8. internationaler), stattfinden. Die Kongresskarte kostet 5.— M.

Wir bitten diejenigen Esperantisten, die am Kongress teilzunehmen beabsichtigen, sobald als möglich ihre Karte zu bestellen und den Betrag an das Bankgeschäft Meyer & Gelhorn, Danzig, Langer Markt, einzusenden.

*

Aufruf an die Nichtesperantisten betr. 100 000 M. Fonds.

Am 15. Oktober erscheint der Aufruf an die Nichtesperantisten betr. Zeichnung von Bausteinen für den 100 000 M. Fonds. Da dieser Aufruf ein vorzügliches Propagandamittel darstellt, sollte jede Ortsgruppe, jeder Esperantist eine Anzahl zur Verteilung beziehen. Sie werden zum Preise von 2 Pf. pro Stück abgegeben, bei grösseren Bezügen mit entsprechendem Rabatt. Bestellungen sind an die Geschäftsstelle, Bromberg, Neuer Markt 8, zu richten.

*

Vortragsreise.

Unser durch seine Redegabe bekannte Samideano Privat beabsichtigt, in diesem Winter eine Vortragsreise durch Deutschland zu veranstalten.

Alle Ortsgruppen, die ihn hierbei unterstützen und sich einen Vortrag sichern wollen, werden ersucht, sich möglichst umgehend mit uns in Verbindung zu setzen, um die Einzelheiten zu vereinbaren.

*

Notiz.

Wegen Abwesenheit des Geschäftsführers konnte der Bericht über die letzte Beiratssitzung nicht mehr rechtzeitig für diese Nummer fertiggestellt werden. Er wird in der nächsten Nummer erscheinen.

Die Geschäftsstelle.

*

Eingaben an Behörden.

Nr. 2.

Wir bitten, die untenstehende Eingabe an die Polizeibehörde am Platze der Ortsgruppe zu richten.

Die Geschäftsstelle.

An die Polizeibehörde zu . . . .

Die unterfertigte Esperantogruppe . . . ., Ortsgruppe des Deutschen Esperanto-Bundes E. V., gestattet sich, bei der hochgeehrten Polizeibehörde in Anregung zu bringen:

Eine Anzahl von Polizeibeamten in der internationalen Hilfssprache Esperanto ausbilden zu lassen.

Die unterzeichnete Gruppe würde für den Fall, dass dieser Anregung Folge gegeben würde, gern bereit sein, unter günstigen Bedingungen den erforderlichen Unterricht zu erteilen und auch nach Abschluss des Lehrgangs für Fortbildung der betreffenden Beamten Sorge zu tragen.

Da vielleicht der geehrten Polizeibehörde nicht bekannt sein dürfte, in welch ausgiebiger Weise Esperanto bei Polizeibehörden Verwendung findet, gestatten wir uns den ergebenen Vorschlag, bei der Königl. Polizeidirektion Dresden Erkundigungen einzuziehen; diese dürften überzeugend dartun, dass Esperanto sowohl im Dienste der Fremdenpolizei als auch im internationalen kriminalistischen Nachrichtendienste sich völlig bewährt hat; dass nicht nur verschiedene deutsche Polizeibehörden und -verwaltungen Esperanto vielfach praktisch verwenden, sondern esperantokundige Polizeibeamte in Paris, Haag, London, Antwerpen, Budapest, Barcelona, Kopenhagen u. a. m. ausgebildet wurden.

Es dürfte erwartet werden können, dass das gute Beispiel, das die Polizeidirektion Dresden durch die Veranstaltung öffentlicher Prüfungen der esperantokundigen Beamten gegeben hat, und der Umstand, dass Herr Polizeipräsident Koettig Mitglied der Leitung des Sächsischen Esperanto-Institutes ist, vorbildlich auch für die Polizeibehörde unserer Stadt wirken sollte.

Einer hoffentlich recht günstigen Entscheidung gern entgegensehend, zeichnet

mit vorzüglicher Hochachtung

ergebenst

Die Esperantogruppe . . . .
Der Vorsitzende: . . . .
Adresse: . . . .